İŞKUR

2019

ESKİŞEHİR

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

2019 YILI

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMALARI

ESKİŞEHİR ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

ESKİŞEHİR İLİ

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

Yazar

Ahmet ÖZMOR

İstatistikçi

SUNUŞ

İşsizlik, yeterli düzeyde istihdam oluşturamamak ve nitelikli işgücünün yetersiz olması, hiç şüphesiz ki günümüz işgücü piyasasının en önemli sorunlarındandır. Bu durum aynı zamanda sosyal, psikolojik ve ekonomik problemler gibi alt sorunları da beraberinde getirmektedir. Bu nedenle istihdamı artırmaya yönelik yatırımlar ve politikalar üretmek, tüm ülkeler için zorunluluk haline gelmiştir. Bu çalışmaları daha etkin yürütebilmek ve etkili istihdam politikaları oluşturabilmek amacıyla öncelikle işgücü piyasasının taleplerini detaylı bir şekilde incelemek gerekmektedir. Yerel ve ulusal düzeyde uygun istihdam politikaları oluşturmak, işgücü piyasasından elde edilen verilerle mümkün olacaktır.

Türkiye İş Kurumu, 2010 yılından günümüze yerel düzeyde uygulanacak işsizlik ve istihdam politikalarının, etkin ve ihtiyaca uygun olmasını sağlamak amacıyla, işverenlerimizin görüş ve önerilerine başvurmaktadır. Bu görüş ve öneriler doğrultusunda istihdam hizmetlerinin yürütülmesi hedeflenmektedir. İşverenlerimizin istediği özelliklerde nitelikli işgücüne daha kolay ulaşabilmesi amacıyla İŞKUR, kurum sisteminde yer alan kayıtlı işsizleri işgücü uyum programlarına tabi tutarak nitelikli eleman yetişmesine katkı sağlamaktadır. Bu şekilde işverenin nitelikli eleman ihtiyacı karşılanırken aynı zamanda işsizlerimize meslek kazandırılmakta ve onlara yeni iş kapıları açılmaktadır.

Yerel düzeyde mesleki eğitim programlarını ihtiyaca uygun olarak geliştirmek ve İŞKUR tarafından sunulan hizmetleri daha etkin hale getirmek amacıyla kapsamlı bir İşgücü Piyasası Araştırması gerçekleştirilmiştir. İl düzeyinde işgücü arz ve talep verilerini içeren bu çalışmanın sonucunda oluşturulan rapor, istihdam politikaları adına genel bir rehber görevi üstlenmektedir.

Bu çalışmanın gerçekleşmesi adına gösterdikleri özverili çalışmalar nedeniyle İŞKUR İl Müdürlüğü İş ve Meslek Danışmanlarına, çalışma kapsamında işyeri bilgi formlarını titiz bir şekilde yanıtlayıp görüş bildiren tüm işverenlerimize ve emeği geçen herkese teşekkür ediyorum. Eskişehir İşgücü Piyasası Araştırması analiz çalışmasının ülkemiz, ilimiz ve tüm ilgililer için faydalı olmasını temenni ediyorum.

Özdemir ÇAKACAK
Eskişehir Valisi

ÖNSÖZ

İstihdamın korunması ve geliştirilmesi ile işsizliğin önlenmesi faaliyetleriyle birlikte ulusal istihdam politikasının oluşturulmasında rol alan ve işgücü piyasasının en önemli aktörlerinden biri olan İŞKUR; hem aktif hem de pasif istihdam politikaları doğrultusunda işgücü ve işverene yönelik birçok kamu hizmeti sunmaktadır. İşgücü piyasası verilerini yüz yüze görüşmelerle elde edip bu verileri analiz eden, yorumlayan ve işgücünün istihdam edilebilirliğini artırmaya yönelik işgücü yetiştirme, mesleki eğitim ve işgücü uyum programları geliştirerek uygulanması konusunda önemli görevler yerine getirmektedir.

Türkiye İş Kurumu, üstlendiği yasal ve sosyal sorumluluğun bilinciyle her geçen gün daha da genişleyen bir kitleye hizmet vermektedir. İşgücünün arz ve talep kısmını iyi analiz edip geleceğe yönelik istihdam politikalarını daha sağlıklı bir şekilde planlamak İŞKUR ile birlikte sosyal politikayla ilgilenen tüm kişi ve kurumlar için çok önemlidir.

Kurumumuz bu çalışma ile kuruma erişemeyen birçok işverenle yüz yüze görüşerek hem işgücü piyasası hakkında bilgi toplamakta hem de işverenlerin işgücü ihtiyacını en kısa sürede karşılamaya çalışmaktadır. Türkiye Geneli ve il düzeyinde cinsiyet bazında mevcut çalışan sayısı, açık iş, temininde güçlük çekilen meslekler ile geçmiş ve gelecek dönem istihdam eğilimlerine dair bilgiler derlenmiştir. Aynı zamanda ziyaret edilen işverenlerimize kurumumuzun hizmetleri hakkında danışmanlık hizmeti sunulmuştur.

Bu bağlamda ziyaret edilen işverenler Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) işbirliği ile bazı büyük illerde örneklem diğer illerde ise tam sayım olmak üzere belirlenmiştir. 2019 yılı Nisan-Mayıs döneminde büyük çoğunluğu 20 ve üzeri kişi istihdam eden 83 bin 887 işletmeye iş ve meslek danışmanlarımız tarafından ziyaret gerçekleştirilerek işveren veya işveren temsilcisi ile görüşülüp işyeri bilgi formu doldurulmuştur. Eskişehir'de ise bu kapsamda planlanan bin 165 işletme ziyaret edilmiştir.

Bu çalışma kapsamında hazırlanan 2019 yılı "İşgücü Piyasası Analizi" raporu, hem işgücü arzına ilişkin bazı değerlendirmeleri, hem de İşgücü Piyasası ve İstatistik Dairesi Başkanlığımız koordinatörlüğünde kurumumuz İş ve Meslek Danışmanları aracılığıyla gerçekleştirilen talep araştırmasının sonuçlarına dair bilgileri içermektedir.

Bu itibarla İşgücü Piyasası Analizi çalışmasının İŞKUR ailesi ve diğer tüm kullanıcılar için hayırlı olmasını diler, bu çalışmanın ortaya çıkmasında emeği geçen kurum personelimize ve kıymetli vakitlerini ayırarak bilgi formumuzu dolduran tüm işverenlerimize teşekkür ederim.

Hasan YOLDAŞ
İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ i
ÖNSÖZ ii
TABLOLAR LİSTESİ iv
ŞEKİLLER LİSTESİ v
KISALTMALAR vi
YÖNETİCİ ÖZETİ 1
GİRİŞ 3
BİRİNCİ BÖLÜM 4
İŞGÜCÜ PİYASASI ARZ VERİLERİ 4
İŞKUR GÖSTERGELERİ 4
Açık İşler 4
İşe Yerleştirmeler 5
Kayıtlı İşsiz 6
Aktif İşgücü Programları 8
İşsizlik Ödeneği 11
İKİNCİ BÖLÜM 13
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI 13
İŞLETMELER VE MEVCUT İSTİHDAM 14
İşyeri Verileri 15
Mevcut İstihdam 25
AÇIK İŞLER 28
TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER 37
GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ 42
SONUÇ 48
EK-1: İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU 52

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: En Fazla Açık İş Olan Meslekler (2018) 5
Tablo 2: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2018) 6
Tablo 3: Mesleki Eğitim Kursları ve Katılımcı Sayıları (2011-2018) 8
Tablo 4: Mesleki Eğitim Kurslarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı 9
Tablo 5: İşbaşı Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2011-2018) 9
Tablo 6: İşbaşı Eğitim Programlarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı 10
Tablo 7: Girişimcilik Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2011-2018) 11
Tablo 8: İşyerlerinin Sektörel Dağılımı 15
Tablo 9: E-Ticaret Yapmama Nedenleri 20
Tablo 10: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşletmelerin, Hizmetlerimize Göre Oranları 23
Tablo 11: İŞKUR'un Desteklemesini İstediğiniz Alanlar 24
Tablo 12: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı 25
Tablo 13: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları 26
Tablo 14: En Fazla Çalışanı Olan Meslekler 27
Tablo 15: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranı ve Açık İşi Olan İşletmeOranı 29
Tablo 16: Cinsiyete Göre Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması 34
Tablo 17: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayısı ve Açık İş Oranı 34
Tablo 18: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları 35
Tablo 19: Açık İş Olan Mesleklerden İstenen Becerilerde Öncelik Sıralaması 36
Tablo 20: Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler 37
Tablo 21: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı 38
Tablo 22: Mesleklere Göre TGÇM Dağılımı 40
Tablo 23: Mesleklere Göre TGÇM Nedenleri 42
Tablo 24: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri 43
Tablo 25: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi 44
Tablo 26: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi 44
Tablo 27: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler 45

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Yıllara Göre Açık İş Sayıları (2011-2018) 4
Şekil 2: Yıllara Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2011-2018) 5
Şekil 3: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2011-2018) 7
Şekil 4: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Hak Eden Sayısı (2012-2018) 12
Şekil 5: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşletmelerin Oranı 16
Şekil 6: İşletmelerde Part-time çalışma durumu ve Kadın çalışan oranı 17
Şekil 7: Sektör Bazında İşletmelerin Vardiyalı Çalışma Yapma Durumu 17
Şekil 8: Kadınların Vardiyalı Çalışma Durumu 18
Şekil 9: Sektörlere Göre İşletmelerin İhracat Yapma Oranı 19
Şekil 10: Ar-Ge Çalışması Yapan İşletme Durumu 20
Şekil 11: Gelecek Bir Yıl İçinde Yatırım Planlayan İşletme Oranı (%) 21
Şekil 12: Gelecek Bir Yıl İçinde Planlanan Yatırım Oranı (%) 21
Şekil 13: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşletme Oranı 22
Şekil 14: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanmama Nedenleri 24
Şekil 15: İşletmelerde İnsan Kaynakları Sorumlu İstihdamı 27
Şekil 16: Genç (15-24 yaş) Personel Seçiminde Aranan Kriterlerin Dağılımı 28
Şekil 17: Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi 30
Şekil 18: Açık İşlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı 31
Şekil 19: Açık İşlerin Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı 31
Şekil 20: Açık İşlerde Engelli Çalıştırma Durumu 32
Şekil 21: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı 33
Şekil 22: Temininde Güçlük Çekilen Kişilerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı 39
Şekil 23: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı 41
Şekil 24: Teşviklerin İstihdama Katkısı 46
Şekil 25: Teknolojik Gelişmelerin İstihdama Etkisi 46

KISALTMALAR

İEP	İşbaşı Eğitim Programı
İPA	İşgücü Piyasası Araştırmaları
İŞKUR	Türkiye İş Kurumu
KÇÖ	Kısa Çalışma Ödeneği
NACE	Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması
NİDO	Net İstihdam Değişim Oranı
TGÇM	Temininde Güçlük Çekilen Meslekler
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu

YÖNETİCİ ÖZETİ

İşgücü piyasasını analiz etmek için arz ve talep verilerine ihtiyaç duyulmaktadır. İşgücü piyasasının arz tarafına ait veriler TÜİK ve İŞKUR'un idari kayıtları aracılığı ile yayınlanmaktadır. İşgücünün arz boyutunun ele alınmasında bir takım temel işgücü verileri bulunmaktadır. Ekonomik olarak aktif olan nüfusun, çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eden İşgücüne Katılma Oranı; çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranını ifade eden İstihdam Oranı ve toplam işsiz sayısının işgücüne oranını ifade eden İşsizlik Oranı işgücü arzına ilişkin temel eğilimleri barındırmaktadır.

İşgücü piyasasının talep yönüne ilişkin veriler ise işgücü piyasası araştırması ile açık iş istatistikleri araştırmaları kapsamında derlenmektedir. İşgücü piyasasının talep boyutunu analiz etmek gayesiyle hazırlanan bu rapor, Eskişehir İli İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarına göre değerlendirilmiştir. Çalışma kapsamında 977 işletme için veri derlenmiştir. Bu işletmeler 20 ve daha fazla çalışanı olan işletmeler olup il genelinde 18 sektörde tam sayım yapılmıştır. Eskişehir ilinde 20+ istihdamlı işletmeler için toplam çalışan sayısı 93 bin 905 olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bağlamında ele alındığında ise 68 bin 124 çalışan erkeklerden, 25 bin 781 çalışan ise kadınlardan oluşmaktadır. Eskişehir ilinde en fazla çalışanı olan meslek grupları; Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar ile Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlardır.

Eskişehir ilinde açık iş oranı yüzde 1,5 olarak tespit edilmiştir. Türkiye genelinde de açık iş oranı yüzde 1,5 olup, Eskişehir ili aynıdır. Açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 1,9 ile İmalat sektörüdür. Açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla açık işin Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup bu meslek grubunda araştırma döneminde 356 kişilik açık iş mevcuttur. Eskişehir ilinde en fazla açık işi olan ilk üç meslek grubu; Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar, Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar ile Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensuplarıdır. İl genelinde açık işlerin yüzde 11,6'sı için herhangi bir eğitim düzeyi talep edilmemiştir.

Eskişehir ilinde temininde güçlük çekilen meslekler sektörlere göre incelendiğinde en fazla İmalat sektöründe eleman temininde güçlük çekildiği görülmektedir. Eskişehir ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı mesleğinin yer aldığı görülmektedir. Bu mesleği ise Bilgisayarlı Makine (CNC Operatörü)

mesleği takip etmektedir. Eleman teminde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması yer almaktadır.

Türkiye genelinde işletmelerin yüzde 19,3'ü istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Eskişehir ilinde işverenlerin yüzde 20,9'u istihdamın artacağını öngörmüştür. Öte yandan istihdamın azalacağını düşünen işveren oranı, ülke genelinde 3,9 iken bu oran Eskişehir ilinde yüzde 4,3'dür.

Eskişehir ilinde işverenler, istihdama en fazla katkı sağlayan teşvikin İlave İstihdam Teşviki olduğunu belirtmiştir. Ayrıca İşverenlerin yüzde 61,5'i, İŞKUR'un İşe Uygun Eleman Temini konusunda desteklemesini istemektedir.

İşverenlerin yüzde 21,5'i teknolojik gelişmelerin istihdamı arttıracağını beyan ederken, yüzde 21'i ise istihdamı azaltacağını düşünmektedir. Sektörel açıdan bakıldığında ise; Eskişehir ilinde Gayrimenkul faaliyetleri ile Finans ve Sigorta faaliyetleri hariç her sektördeki işverenlerin belli bir kısmı teknolojik gelişmelerin istihdamı arttıracağını savunmaktadır.

İşgücü piyasasının mevcut durumunu görebilmek ve gelecek dönem eğilimlerini öngörerek veriye dayalı sağlıklı kararlar almak son derece önemli olup bu ihtiyaçların karşılanması amacıyla Eskişehir İli İşgücü Piyasası Analiz Raporu hazırlanmıştır.

GİRİŞ

Bu çalışma Eskişehir işgücü piyasasının gerek arz gerekse talep yönü ile mevcut durumunu ortaya koyarak piyasanın olumlu ve olumsuz yanlarını sergilemektedir. Bu kapsamda işgücü piyasası ile kararların alınması ve uygulamaya konulacak faaliyet ve projelerin etkinliğinin artırılması noktasında araştırma sonuçlarının göz önüne alınması oldukça önemlidir.

Eskişehir İşgücü Piyasası Araştırması Sonuç Raporu; il düzeyinde politika yapıcılara ve karar alıcılara kaynak sağlamada büyük katkılar sağlayacak olan önemli bir çalışmadır. İşgücü piyasasının en önemli aktörleri olan işgücü ve işverenlerin piyasaya sundukları emeği ve piyasadan beklentilerini iyi analiz ederek niteliklerini ortaya koymak politika üretmeden önceki ilk adımı oluşturmaktadır. Daha sonra ise bu analizler neticesinde arz talep dengesini iyi kurmak ve işgücü politikalarını bu dengeyi sağlayacak şekilde tesis etmek, istihdam ve işsizlik sorunlarıyla mücadele eden her bir kurum/kuruluşun gayesini oluşturmaktadır.

İşgücü Piyasası Araştırmaları sadece İŞKUR'a değil, Türkiye'de işgücü piyasasının paydaşı olan tüm kurum ve kuruluşlara önemli katkılar sağlamaktadır. İŞKUR, işgücü piyasasında aktif ve pasif istihdam politikalarında söz sahibi bir Kamu İstihdam Kurumu olarak İşgücü Piyasası Bilgi Formları aracılığıyla ve işverenlerle yüz yüze görüşme yöntemiyle İşgücü Piyasası Araştırmalarını gerçekleştirmektedir. Bu araştırma sonucunda Türkiye'de işgücü piyasasının talep boyutuna ilişkin en kapsamlı veri üreten kurum İŞKUR'dur.

İşgücü piyasası talep verilerinin elde edilmesine yönelik çalışmalar Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri tarafından 2007 yılından itibaren yıllık bazda periyodik olarak sürdürülmektedir. Yapılan bu araştırmalar kapsamında 2019 yılı için Eskişehir ilinde 1 Nisan-3 Mayıs 2019 tarihleri arasında saha çalışması gerçekleştirilmiş olup, araştırma neticesinde işgücü piyasasının arz ve talep boyutunu ele alan İşgücü Piyasası Araştırma Raporu hazırlanmıştır.

Bu raporda, İşgücü Piyasası Araştırması sonuçları analiz edilerek Eskişehir ilinde işgücü piyasasının talep yapısı ortaya konulmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI ARZ VERİLERİ

İŞKUR GÖSTERGELERİ

İŞKUR göstergeleri, Kurumun idari kayıtlarından oluşmakta olup İŞKUR'un hedef kitlelerine sunmuş olduğu hizmetlerin verilerinden hareketle istatistik alt yapısında derlediği rakamları içermektedir. Kurumun hizmetlerinden yararlanmak için Kuruma kayıt yaptıran kişilerin yaş, cinsiyet, sosyal durum, eğitim durumu, sektör ve meslek bilgisi bağlamında oldukça detaylı bilgilere ulaşılabilmektedir.

Açık İşler

Açık iş; işverenlerin ihtiyaç duyduğu işgücünü karşılamak amacıyla Kuruma bildirdikleri işgücü talepleridir. İşverenler taleplerini Kuruma bizzat gelerek verebilecekleri gibi online olarak da ihtiyaç duyduğu nitelikteki işgücünü Kurumdan talep edebilmektedirler.

Şekil 1: Yıllara Göre Açık İş Sayıları (2011-2018)

Kaynak: İŞKUR

2011 yılında 14 bin 855 kişilik işgücü talebi alınmışken bu sayı 2018 yılına gelindiğinde 25 bin 339 kişiye yükselmiştir. Açık iş sayıları yıllar içerisinde dalgalı bir seyir izlemiştir. 2012 yılından itibaren 2014 yılına kadar artış eğilimi göstermiştir. 2014 yılı itibariyle alınan açık işler zirveyi görmüş ve bir önceki yıla göre yaklaşık yüzde 37,2 oranında artış göstermiştir. Açık işler sektör bazında incelendiğinde ise İŞKUR'un özellikle 2012 yılından sonra özel sektör açık işleri üzerindeki etkinliğini önemli ölçüde arttırdığı görülmektedir.

Tablo 1: En Fazla Açık İş Olan Meslekler (2018)

Meslek	Açık İş Sayısı
Diğer İmalat ve İlgili İşçiler (Makine İle)	6.148
Güvenlik Görevlisi	2.528
Beden İşçisi (Genel)	2.203
Temizlik Görevlisi	1.225
Satış Danışmanı / Uzmanı	902
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	726
Müşteri Temsilcisi	498
Mutfak Görevlisi	467
Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı	443
Garson (Servis Elemanı)	420

Kaynak: İŞKUR

Eskişehir ilinde 2018 yılında 25 bin 339 kişilik açık iş, işverenler tarafından İŞKUR'a iletilmiştir. Bu sayının içinde, ilk sırada 6 bin 148 açık iş ile Diğer İmalat ve İlgili İşçiler (Makine İle) mesleği bulunmaktadır. Bu sayı toplam açık iş sayısının yüzde 24,3'ünü oluşturmaktadır. Bu mesleği Güvenlik Görevlisi ve Beden İşçisi (Genel) meslekleri takip etmektedir.

İşe Yerleştirmeler

İŞKUR özellikle son yıllarda performansını önemli ölçüde artırarak 2018 yılında yıllık bazda 2 milyon 394 bin açık işi işgücü piyasasından toplamıştır. Şekil 2'den de görüleceği üzere bu artan performans İŞKUR işe yerleştirme hizmetlerine doğrudan yansımaktadır.

Şekil 2: Yıllara Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2011-2018)

Kaynak: İŞKUR

2011 yılındaki işe yerleştirme sayısı 8 bin 104 olan Eskişehir ilinde işe yerleştirilenlerin 5 bin 936'sı erkek, geri kalan 2 bin 168 kişi ise kadınlardan oluşmaktadır. Bu rakamlar yıllar itibariyle artış göstermektedir. 2018 yılında ise belirgin bir artış yaşanarak 15 bin 61 kişi İŞKUR tarafından işe yerleştirilmiştir. 2018 yılında işe yerleşenlerin yaklaşık yüzde 39,4'ü kadınlardan oluşmuştur. İşe yerleştirilen kadın sayısı yıllar içerisinde artarak 2018 yılında 5 bin 932 kişi olmuştur.

İŞKUR'un; piyasayı yakından takip ederek il özelinde piyasanın sahip olduğu tüm değişkenleri göz önünde bulundurup işverenlerin işgücü ihtiyaçlarını zamanında karşılaması en temel fonskiyonları arasında yer almaktadır.

Tablo 2: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2018)

Meslekler	Erkek	Kadın	Genel Toplam
Diğer İmalat ve İlgili İşçiler (Makine İle)	2.631	1.348	3.979
Güvenlik Görevlisi	1.460	591	2.051
Beden İşçisi (Genel)	964	260	1.224
Temizlik Görevlisi	225	510	735
Satış Danışmanı / Uzmanı	288	356	644
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	134	346	480
Garson (Servis Elemanı)	188	125	313
Mutfak Görevlisi	107	196	303
Metal Mamuller Montaj İşçisi	220	67	287
Temel İmalat (Talaşlı) Ve Montaj Eleman	144	84	228

Kaynak: İŞKUR

Eskişehir ilinde 3 bin 979 kişilik işe yerleştirmeyle Diğer İmalat ve İlgili İşçiler (Makine İle) mesleği ilk sırada yer almaktadır. Bu sayı toplam işe yerleştirme sayısının % 26,4'ünü oluşturmaktadır. Bu mesleği Güvenlik Görevlisi ve Beden İşçisi (Genel) meslekleri takip etmektedir. Erkeklerde de en çok aynı mesleklerde işe yerleştirilirken, kadınlar ise 3. sırada Temizlik Görevlisi mesleğinde işe yerleştirilmiştir.

Kayıtlı İşsiz

Kayıtlı İşsiz; Hali hazırda herhangi bir gelir getirici işte çalışmayıp Kurumumuza iş arama maksadı ile başvuran kişilerdir.

Kurumumuz ilgili mevzuat gereğince kayıtlı iş arayanlarına en az bir yıl süre ile hizmet vermekle yükümlü olmakta olup, iş arayanlar İŞKUR sistemi üzerinde durumlarını güncelleyerek iş aramaya devam ettikleri sürece İŞKUR hizmetlerinden herhangi bir süre kısıtı olmadan yararlanabilmektedirler.

Son 12 ay içerisinde İŞKUR hizmetlerine başvurusu veya profil güncellemesi yapmadığı tespit edilen kayıtlar sistem tarafından pasife alınmaktadır. Ayrıca iş arayanlar kayıtlarını istedikleri zaman pasife alarak İŞKUR hizmetlerinden yararlanmayı sonlandırabilmektedir.

Şekil 3: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2011-2018)

Kaynak: İŞKUR

2011 yılında Eskişehir ilinde İŞKUR'a kayıtlı 29 bin 163 işsiz bulunmaktadır. Kayıtların 16 bin 74'ü erkek, 13 bin 89'u ise kadınlardan oluşmaktadır. 2018 yılında ise toplam 35 bin 922 kişi işsiz olarak kayıtlarda yerini almıştır. Yıllar itibariyle toplam kayıtlı işsiz sayısı dalgalı bir eğilim göstermektedir. 2015 yılındaki düşüşün nedeni ise 2015 yılı içinde kayıtlı işsiz sorgulamalarında SGK kayıtlarının baz alınması yöntemine geçilmesidir. Bu gelişme, sayesinde İŞKUR olarak işsizlerin işgücündeki durumlarını anlık olarak takip edilebilme imkanına erişmiştir.

Yıllar itibariyle kadın ve erkek dağılımları incelendiğinde 2018 yılında İŞKUR'a kayıtlı kadınların sayısı zirve yapmıştır. 2015 yılında Eskişehir'de 12 bin 812 kayıtlı işsiz kadın bulunmakta iken bu sayı 2018 yılında önemli ölçüde artarak 20 bin 209'a yükselmiştir. Bu artışta İŞKUR'un sunmuş olduğu hizmetleri hem nitelik hem de nicelik olarak iyileştirmesi çok önemli bir faktördür.

Eskişehir ilinde mesleklere göre kayıtlı işsiz sayıları incelendiğinde en fazla kayıtlı işsizin olduğu ilk 10 mesleğin başında Beden İşçisi (Genel) mesleği yer almakta olup bu meslekte Eskişehir ilinde Kuruma kayıtlı 4 bin 110 işsiz bulunmaktadır. Bu rakam Eskişehir ilindeki toplam kayıtlı işsiz sayısının %11,4'ünü oluşturmaktadır. Bu Mesleği Temizlik Görevlisi, Diğer İmalat ve İlgili

İşçiler (Makine İle) ve Büro Memuru (Genel) meslekleri takip etmiştir. Kadın kayıtlı işsizlerde en çok Temizlik Görevlisi, Beden İşçisi (Genel), Diğer İmalat ve İlgili İşçiler (Makine İle) ve Büro Memuru (Genel) gibi mesleklerin yanı sıra Satış Danışmanı / Uzmanı ve Sekreter gibi mesleklerde de kayıtlı işsiz bulunmaktadır.

Aktif İşgücü Programları

İŞKUR, aktif işgücü piyasası programları aracılığıyla istihdamın korunmasına ve artırılmasına, işsizlerin mesleki niteliklerinin geliştirilmesine, işsizliğin azaltılmasına ve özel politika gerektiren kişi ve grupların işgücü piyasasına kazandırılmasına yardımcı olmakta ve işsizlikten istihdama geçişi kolaylaştırmaya çalışmaktadır. Aktif işgücü piyasası programları içerisinde bulunan mesleki eğitim kursları, işbaşı eğitim programları ve girişimcilik eğitim programları ile işgücüne nitelik kazandırmaktadır.

Tablo 3: Mesleki Eğitim Kursları ve Katılımcı Sayıları (2011-2018)

Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2011	125	749	1.302	2.051
2012	131	898	1.359	2.257
2013	73	360	555	915
2014	66	371	583	954
2015	103	901	976	1.877
2016	89	600	1.203	1.803
2017	63	790	452	1.242
2018	62	896	437	1.333

Kaynak: İŞKUR

Mesleki eğitim kursları en fazla 2012 yılında açılmış iken en az 2018 yılında açılmıştır. Yıllara göre bakıldığında Katılan kursiyer açısından yine 2012 yılında ki kursiyer sayısı en fazladır fakat en az kursiyer sayısı 2013 yılındadır. 2018 yılında katılan kursiyerlerin 437'si erkek, 869'u kadınlardan oluşmaktadır.

Mesleki eğitim kursları; yeni bir meslek kazandırılması veya var olan mesleki becerilerin geliştirilmesi suretiyle bireylerin istihdam edilebilirliğini arttırmaya yönelik programlardır. Bu kapsamda düzenlenecek kursların beceri eksikliği olan kitlelere ulaşması büyük önem taşımaktadır. Cinsiyet bazında kursa katılan bireyler incelendiğinde 2016 yılından sonra kadın katılımcıların daha fazla olduğu görülmektedir. Kadınların eğitim seviyesi arttıkça işgücüne katılımlarının arttığı gerçeği düşünüldüğünde mesleki eğitim kursları ile kadınların beceri seviyeleri arttırılarak işgücü piyasasına girişleri ve istihdam edilebilirlikleri kolaylaştırılmaktadır. 2018 yılında kursiyerlerin yüzde 67,2'sinin kadınlardan oluştuğu

görülmektedir. Bu bilgiler ışığında katılımcıların cinsiyet dağılımı incelendiğinde kadınların yüksek oranda olması hedef kitlenin doğru belirlendiğini göstermektedir.

Tablo 4: Mesleki Eğitim Kurslarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı

Toplam	Erkek	Kadın
Dökümcü	Dökümcü	Çanta Dikim Elemanı
Çanta Dikim Elemanı	Tren Makinisti	Çocuk Bakıcısı/Çocuk Bakım Elemanı
Metal Yüzey Temizleyici	CNC Freze Tezgâhı Operatörü	Metal Yüzey Temizleyici
Çocuk Bakıcısı/Çocuk Bakım Elem.	CNC Torna Tezgâhı Operatörü	Çocuk Gelişimi Ve Eğitimi Elem.
Bilgisayarlı Makine (CNC Operatörü)	Çoban/Sürü Yönetim Elemanı (Küçükbaş Hayvan)	Turistik Ve Hediyelik Eşya Yapımcısı
CNC Freze Tezgâhı Operatörü	Bilgisayarlı Makine (CNC Operatörü)	Çocuk Elbise Dikim Elemanı
Tren Makinisti	NC/CNC Tezgâh Operatörü	Arıcı
Çocuk Gelişimi Ve Eğitimi Elem.	Lojistik Elemanı	Aşçı Yardımcısı
Turistik Ve Hediyelik Eşya Yapımcısı	Uçak Gövde Motor Teknisyeni	El Nakışçısı
Çocuk Elbise Dikim Elemanı	Metal Yüzey Temizleyici	Bilgisayarlı Makine (CNC Operatörü)

Kaynak: İŞKUR

2018 yılında en fazla sayıda katılımcının olduğu kurslar Dökümcü, Çanta Dikim Elemanı ve Metal Yüzey Temizleyici mesleklerinde düzenlenmiştir. En fazla sayıda kadın katılımcının olduğu kurslar ise Çanta Dikim Elemanı, Çocuk Bakıcısı/Çocuk Bakım Elemanı ve Metal Yüzey Temizleyici mesleklerinde düzenlenmiştir. Erkeklerde ise en fazla Dökümcü, Tren Makinisti ve CNC Freze Tezgahı Operatörü mesleklerinde kurs düzenlenmiştir.

Tablo 5: İşbaşı Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2011-2018)

Yıllar	Program	Kadın	Erkek	Toplam
2011	195	155	678	833
2012	127	189	1.109	1.298
2013	180	289	1.678	1.967
2014	258	889	2.211	3.100
2015	959	1.437	1.871	3.308
2016	1.539	1.887	2.061	3.948
2017	1.417	2.144	2.122	4.266
2018	1.226	2.118	2.012	4.130

Kaynak: İŞKUR

İşsizliğin en önemli nedenlerinden biri işsizlerin gerekli mesleki bilgi ve beceriye sahip olmamasının yanında yeterli iş tecrübesinin de bulunmamasıdır. İşbaşı eğitim programının temel gayesi mesleki deneyimi veya iş tecrübesi olmayan kişilere mesleki deneyim ve iş

tecrübesi kazandırılarak bu kişilerin istihdam edilebilirliklerinin arttırılmasıdır. Bir diğer gaye ise nitelikli işgücü temin etmekte zorlanan işverenlere işe alacakları kişileri işyerinde belli bir süre gözlemleyerek ve eğitim vererek kişiler hakkında ayrıntılı bilgi sahibi olma ve işe alma konusunda isabetli bir karar verme imkânı sunmaktır.

2014 yılından sonra işbaşı eğitim programlarının sayısı oldukça fazla bir artış göstermiştir. İşverenler tarafından oldukça rağbet gösterilen işbaşı eğitim programları, katılımcılar açısından da pratik eğitim almaları ve işyerinde tecrübe kazanarak sonrasında daha kolay iş bulmaları açısından önemli bir aktif işgücü programı olarak değerlendirilmektedir. Yıllar itibariyle işbaşı eğitim programlarından faydalanan kişi sayısı artmıştır. Bu durum İŞKUR'un kurslarının daha çok kişiye beceri ve tecrübe kazandırdığını ve işgücü piyasasınında etkinliğini arttırdığını göstermektedir.

2018 yılında 1.226 program düzenlenmiş olup toplam 4 bin 130 kişi programlara katılmıştır. Katılımcıların yüzde 51,3'ü kadınlardan, yüzde 48,7'si ise erkeklerden oluşmaktadır.

Tablo 6: İşbaşı Eğitim Programlarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı

Toplam	Erkek	Kadın
Temel İmalat (Talaşlı) ve Montaj Elemanı	Metal Mamuller Montaj İşçisi	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Temel İmalat (Talaşlı) ve Montaj Eleman	Temel İmalat (Talaşlı) ve Montaj Elemanı
Metal Mamuller Montaj İşçisi	Bisküvi İmalat İşçisi	Reyon Görevlisi
Reyon Görevlisi	Reyon Görevlisi	Hasta Danışmanı
Satış Danışmanı / Uzmanı	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Satış Danışmanı / Uzmanı
Bisküvi İmalat İşçisi	Garson (Servis Elemanı)	Metal Mamuller Montaj İşçisi
Müşteri Temsilcisi	Satış Danışmanı / Uzmanı	Müşteri Temsilcisi
Garson (Servis Elemanı)	NC/CNC Tezgâh Operatörü	Kablo Gruplama İşçisi
Büro Memuru (Genel)	Müşteri Temsilcisi	Büro Memuru (Genel)
Hasta Danışmanı	Büro Memuru (Genel)	Şarküteri Ürünleri Satış Elemanı

Kaynak: İŞKUR

2018 yılında Eskişehir ilinde yararlanıcı sayısı en fazla olan işbaşı eğitim programları Temel İmalat (Talaşlı) ve Montaj Elemanı, Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi ve Metal Mamuller Montaj İşçisi mesleklerinde düzenlenmiştir. Bu mesleklerden farklı olarak kadınlarda Reyon Görevlisi, erkeklerde Bisküvi İmalat İşçisi ilk üç sıra için farklıdır.

Tablo 7: Girişimcilik Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2011-2018)

Yıllar	Program	Kadın	Erkek	Toplam
2011	18	202	243	445
2012	4	50	57	107
2013	14	193	193	386
2014	16	201	220	421
2015	21	294	240	534
2016	33	405	402	807
2017	62	812	737	1.549
2018	71	695	805	1.500

Kaynak: İŞKUR

Girişimcilik Eğitim Programları, istihdamın korunması, artırılması, geliştirilmesi ve işsizliğin azaltılması hedefleri çerçevesinde işsizlere kendi işlerini kurma imkânı sunarak hem işsiz olan bireyleri işsizlikten kurtarmayı hem de bireylere ilave istihdam imkânı oluşturmayı hedeflemektedir. 2018 yılında 71 girişimcilik eğitim programı düzenlenmiştir. 2018 yılında düzenlenen girişimcilik eğitim programı sayısı 2017 yılına göre yüzde 15 daha fazladır. Programa 2018 yılında 695'i kadın, 805'i erkek olmak üzere toplam 1.500 kişi katılmıştır.

İşsizlik Ödeneği

İşsizlik sigortası, kişinin bir işyerinde çalışırken; çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, kendi istek ve kusuru dışında işini kaybetmesi halinde uğradıkları gelir kayıplarını kısmen de olsa karşılayabilmek için, sigortacılık tekniği ile faaliyet gösteren sigorta koludur.

Şekil 4: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Hak Eden Sayısı (2012-2018)

Kaynak: İŞKUR

Eskişehir ilinde 2018 yılında yüzde 33,8'i kadın olmak üzere 8 bin 865 kişi işsizlik ödeneği almaya hak kazanmıştır. İşsizlik ödeneğini hak edenlerin sayısı ise 2018 yılında 2017 yılına göre yüzde 35,5 oranında artış göstermiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

İşgücü piyasasında arz ve talep dengesinin dinamiklerini görmek adına işgücü piyasasındaki gelişmeleri takip etmek oldukça önemlidir. İşgücü piyasasında işgücü arzı ve talebinin niteliklerini ortaya çıkarmak ise söz konusu etkin işleyişin ön şartı olarak kabul edilmektedir. İşgücü arzında görülen fazlalıklara rağmen hala belirli alanlarda işgücü sıkıntısı çekilmekte, nitelik uyumsuzluğu sonucu işsizlik azalış eğilimine girememektedir. Bu sorun da gelişmiş ülkelerin dahi işgücü piyasasında en çok sıkıntı çektiği konuların başında gelmektedir.

İşgücü piyasasında eşleştirme hizmetlerinde yaşanan bu tür sıkıntıları bertaraf edebilmek için işgücünün istihdam edilebilirliğini arttırmak odak nokta olarak ortaya çıkmasına rağmen ilk önce işgücü piyasasının gerçek ihtiyaçlarını tespit etmek önemlidir. Bunun sebebi işgücü piyasasının ihtiyacı olmamasına rağmen söz konusu alanda işgücü yetiştirilmesi gibi etkin olmayan faaliyetlerde bulunmanın oluşturduğu etkinlik problemi olarak söylenebilir. Belirli bir alanda işgücü ihtiyacı var mı? İhtiyaç varsa kaç kişilik açık iş mevcut? Hangi beceriler aranmakta? Bir mesleğin temininde güçlük çekiliyorsa bunun sebebi işe başvuru yapılmaması mı, gerekli niteliğe sahip olunamadığından mı ya da ücret ve çalışma koşulları beğenilmediği için mi? Bu soruların cevaplarına ulaşmak, etkin bir eşleştirme hizmeti için zaruri görünmektedir. Bu sebeple işgücü piyasasının talep boyutunun ele alınıp, Kurum politikalarına yön vermesi için çok ciddi çalışmalar yapılmaktadır. İşgücü piyasasının arz yönünü ele alan ve istatistiklerini yayımlayan Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), bu çalışmalarını Hanehalkı İşgücü Anketleri aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Talep tarafına ilişkin ise İŞKUR'un İşgücü Piyasası Araştırmaları bu alandaki boşluğu kapatmaya yöneliktir. Bu bağlamda işgücü piyasasının seyrini izlemek, değerlendirmek ve beklentileri açığa çıkarmak gayesiyle İşgücü Piyasası Araştırması yapılmaktadır.

Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi gayesiyle Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından itibaren İşgücü Piyasası Araştırmaları (İPA) periyodik olarak sürdürülmektedir. Değişik yöntemler kullanılarak 2007 yılından günümüze kadar devam ettirilen araştırmalar 2009-2013 tarihleri arasında yılda iki defa yapılmış olup, sonraki yıllarda ise yılda bir kez yapılmıştır. İşgücü piyasası araştırmaları 2011 yılı ikinci yarısından itibaren TÜİK işbirliğiyle devam etmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biri de İŞKUR dışında diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır. Bu çalışma yerel istihdam politikalarına yön verecek yegane kaynaktır.

Türkiye İş Kurumu, 2019 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 1 Nisan-3 Mayıs 2019 tarihleri arasında Türkiye genelinde 83 bin 887 işletme ziyaret edilerek yüze görüşme yöntemiyle veri derlenmiştir. TÜİK İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev. 2 sınıflandırmasına göre Tarım, Kamu Yönetimi ve Savunma; Zorunlu Sosyal Güvenlik, Hane Halklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri dışındaki 18 alt sektörde yer alan ve 20 ve daha fazla çalışanı olan işletmeler için 77 ilde tamsayım, 4 ilde (Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa) örneklem yöntemiyle çalışılmıştır. 2-9 ile 10-19 arası çalışanı olan işletmelerde ise Türkiye geneli sonuç alabilmek için örneklem yöntemiyle sahaya çıkılmıştır.

İşyerleri ile Kurum personeli tarafından yüz yüze görüşme yöntemiyle gerçekleştirilen "İl İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu" kapsamında,

- Temel işletme bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, Meslek)
- Açık iş (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Arama Kanalı, Cinsiyet)
- Temininde güçlük çekilen meslekler (Meslek, Güçlük Çekme Nedeni)
- Bir yıl sonrası için artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

İŞLETMELER VE MEVCUT İSTİHDAM

İşyerleri ve Mevcut İstihdam bölümünde Eskişehir ilinde gerçekleştirilen işgücü piyasası araştırması kapsamında bulunan işletmeler ile çalışanlar üzerinde durulmaya çalışılacaktır. İşletmelerin İŞKUR hizmetlerinden yararlanma durumu ve hangi tür hizmetlerden yararlandığı, işletmelerin vardiyalı çalışma yapma durumları, ihracat yapıp yapmama durumları, işletmelerde İK sorumlusu olup olmadığı, Ar-Ge çalışması yapılıp yapılmadığı ile part-time çalışanın bulunup bulunmadığı durumlarına ilişkin toplanan bilgilere yer verilecektir. Çalışma

kapsamında Eskişehir ilinde 977 işletme için veri derlenmiştir. Bu işletmelerde 93 bin 905 çalışan tespit edilmiştir.

İşyeri Verileri

Araştırma kapsamında Eskişehir ilinde 20 ve daha fazla çalışanı olan işletmeler için veri derlenmiştir. Tablo 8'de Eskişehir ilinde araştırma kapsamında olan işletmelerin sektörel dağılımı incelenecektir.

Tablo 8: İşyerlerinin Sektörel Dağılımı

Sektörler	İşletme Sayısı
İmalat	341
Toptan ve Perakende Ticaret	186
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	102
İnşaat	87
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	48
Ulaştırma ve Depolama	45
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	33
Eğitim	32
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	30
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	26
Diğer Hizmet Faaliyetleri	10
Bilgi ve İletişim	10
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	9
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	7
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	6
Gayrimenkul Faaliyetleri	3
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	1
Genel Toplam	**977**

Kaynak: İPA 2019

Eskişehir ilinde İmalat sektörünün önemi, İşgücü Piyasası Araştırmalarında da ortaya çıkmıştır. Eskişehir ilindeki çalışma kapsamına giren işletmelerin yüzde 34,9'u İmalat sektöründe yer almaktadır. Türkiye geneli ile kıyaslama yapılacak olursa; Türkiye genelinde 20 ve daha fazla istihdamlı işletmeler içerisinde İmalat sektöründe bulunan işletmelerin ağırlığı yüzde 30,9 seviyesindedir. Bu durumda Eskişehir ilinde İmalat sektöründe bulunan işletmelerin toplam içindeki ağırlığı Türkiye ortalamasının üzerinde bulunmaktadır. İmalat sektöründen sonra en fazla sayıda işletme Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe faaliyet göstermektedir. Araştırma kapsamında Toptan ve Perakende Ticaret sektöründeki işletmelerin ülkemizdeki payı Eskişehir ilindeki payı -yüzde 19,1- ile aynı düzeydedir. Eskişehir ilinde 20 ve daha fazla

kişi istihdam eden işletmelerin yarıdan fazlası İmalat ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörlerinde faaliyet göstermektedir.

En az işletme ise Finans ve Sigorta faaliyetleri ile Gayrimenkul faaliyetleri sektörlerinde yer almaktadır. Ancak bu tablo incelenirken Eskişehir ili düzeyinde yalnızca 20 ve daha fazla istihdamı olan işletmelerin araştırma kapsamına dahil olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

Şekil 5: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşletmelerin Oranı

Kaynak: İPA 2019

Eskişehir ili genelinde part-time çalışması olan işletmelerin oranı yüzde 27 olarak gerçekleşmiştir. Finans ve Sigorta faaliyetleri sektöründe yer alan işletmelerin tamamı part-time çalışan bulunmaktadır. Part-time çalışma açısından ikinci sırada Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor sektörü yer almaktadır. Bu sektördeki işletmelerin yüzde 83,3'ünde part-time çalışan bulunmaktadır. Üçüncü sırada ise yüzde 61 ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri yer almaktadır. Bu sektörlerde bulunan işletmelerde part-time çalışan olmasının sebebi, ilgili sektörün part-time çalışmaya uygun olmasıdır.

Türkiye genelinde İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörü part-time çalışma konusunda öne çıkmıştır ve işletmelerin yüzde 45,9'unda part-time çalışan yer almaktadır.

Part-time çalışma bir esnek çalışma şekli olup işgücü piyasasında özellikle kadınlar ve gençler tarafından talep edilmektedir. Şekil 6'da part-time çalışma yapılan ve yapılmayan işletmelerdeki kadın çalışan oranları bulunmaktadır.

Şekil 6: İşletmelerde Part-time çalışma durumu ve Kadın çalışan oranı

Kaynak: İPA 2019

Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işletmelerde çalışanların yüzde 29,1'ini kadınlar oluşturmaktayken Eskişehir ilinde bu oran yüzde 27,5 olarak gerçekleşmiştir. Eskişehir ili verileri incelendiğinde part-time çalışanı olmayan işletmelerde kadın çalışan oranı yüzde 23,5 iken part-time çalışanı olan işletmelerde kadın çalışan oranı yüzde 38,9 seviyesindedir. Türkiye geneli verileri incelendiğinde ise part-time çalışanı olmayan işletmelerde kadın çalışan oranı yüzde 25,6 iken part-time çalışanı olan işletmelerde kadın çalışan oranı yüzde 37,3 seviyesindedir. Hem ülke genelinde hem de Eskişehir ilinde part-time çalışma, kadın istihdamını olumlu etkilemektedir.

Şekil 7: Sektör Bazında İşletmelerin Vardiyalı Çalışma Yapma Durumu

Kaynak: İPA 2019

Eskişehir ilinde işletmelerin yüzde 45,1'inde vardiyalı çalışma mevcut olup bu oran 20+ istihdamlı işletmeler için Türkiye genelinde yüzde 33,2 seviyesindedir. Eskişehir ilinde en fazla vardiyalı çalışma yapan işletmeler Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri, Gayrimenkul Faaliyetleri ile Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektörlerinde görülmektedir. Bu sektörlerde faaliyet gösteren 20+ istihdamlı işletmelerin yarıya yakınında vardiyalı çalışma söz konusudur. İnşaat sektörü ise yüzde 3,5 ile en az vardiyalı çalışma yapılan sektör olmuştur.

Şekil 8: Kadınların Vardiyalı Çalışma Durumu

Kaynak: İPA 2019

Vardiyalı çalışma yapılan işletmelerde özellikle gece çalışmalarında erkekler daha yoğun bir şekilde çalıştırılmaktadır. Kadınların gece vardiyasında çalışabilmesi mevzuat açısından da özel düzenlemelere tabidir. Yasal yükümlülükler ve ailevi sorumluluklar gibi sebeplerle vardiyalı çalışma yapılan işletmelerde erkek işgücünün daha yüksek oranda yer alması beklendik bir durumdur.

Şekil 8'de söz konusu eğilime benzer yönde bir durum olduğu göze çarpmaktadır. Eskişehir ilinde vardiyalı çalışma yapılmayan işletmeler için çalışanlar içerisinde kadın oranı, vardiyalı çalışma yapılan işletmelere kıyasla daha yüksektir. Vardiyalı çalışma yapılan işletmelerde çalışanların yüzde 25,1'i kadın, yüzde 74,9'u ise erkeklerden oluşmaktadır. Vardiyalı çalışma yapılmayan işletmelerde ise çalışanlar içerisinde kadın oranı yüzde 34,6'ya yükselmektedir. Bu işletmelerde erkeklerin nihai olarak daha fazla oranda çalıştığı görülmektedir. Fakat bunun sebebi genel olarak Eskişehir ilinde 20+ istihdamlı işletmelerde çalışanların sadece yüzde

27,5'inin kadınlardan oluşmasıdır. Yani her 10 çalışandan 3'ü kadınlardan oluşmakta olup, Türkiye ortalamasında da aynı durum söz konusudur.

Türkiye ortalamasında vardiyalı çalışma yapılan ve yapılmayan işletmelerdeki kadın çalışan oranında 1,7 puanlık bir fark söz konusudur. Vardiyalı çalışma yapılmayan işletmelerdeki çalışanlarda kadın oranı, vardiyalı çalışma yapılan işletmelere göre daha fazladır. Eskişehir ilinde benzer durum olmakla beraber 9,5 puanlık bir fark gözükmektedir.

Şekil 9: Sektörlere Göre İşletmelerin İhracat Yapma Oranı

Kaynak: İPA 2019

Eskişehir ilindeki işletmelerin yüzde 25,3'ünde ihracat yapılmaktadır. İmalat sektöründe bulunan işletmelerin yüzde 55,9'u ihracat yapmakta, ikinci sırada ise Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörü bulunmaktadır. Bu iki sektör dışında ihracat yapan işletme oranı anlamında Eskişehir ili ortalamasına göre daha yüksek seviyede başka sektör yoktur. Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işletmelerin yüzde 25,4'ü ihracat yapmakta ve ilk iki sektör olarak yüzde 57,1 ile İmalat ve yüzde 33,3 ile Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörleri ön plana çıkmaktadır.

İşletme sayısı bakımından İmalat sektörünün payı yüzde 34,9 iken, ihracat yapan işletme payındaki oranı daha fazladır. Bu sektördeki işletmelerin ihracat yapma oranının diğer sektörlere nazaran yüksek olması ihracata dayalı ekonomik faaliyet gösterdiklerine işaret etmektedir. İhracat yapan işletmelerde ise istihdam kapasitesinin ve işgücü verimliliğinin yüksek olması beklenebilir.

Eskişehir ilinde işletmelerin yüzde 14,4'ü e-ticaret yapmaktadır. E-ticaret yapmayan işletmelere ise neden e-ticaret yapmadıkları sorusu sorulmuştur. Tablo 9'da sonuçların dağılımı görülmektedir.

Tablo 9: E-Ticaret Yapmama Nedenleri

E-Ticaret Yapmama Nedeni	Oran
Üretilen ürün/hizmetlerin e-ticarete uygun olamaması	86,0%
Elektronik ticareti teşvik eden mekanizmaların var olamaması	7,6%
E-ticaret konusunda bilgisi olan personel eksikliği	7,1%
E-ticaretin güvensiz bir mecra olması	4,8%
Finansman yetersizliği	4,4%

Kaynak: İPA 2019

Eskişehir ilinde e-ticaret yapmayan işletmelerin büyük bir çoğunluğu neden olarak Üretilen ürün/hizmetlerin e-ticarete uygun olmamasını göstermiştir. İkinci sırada ise Elektronik ticareti teşvik eden mekanizmaların var olamaması gelmektedir. Ülke genelinde ise e-ticaret yapan işletme oranı yüzde 13,4'tür. E-ticaret yapmama nedeninde ise ilk sırada Üretilen ürün/hizmetlerin e-ticarete uygun olmaması gelmektedir.

Şekil 10: Ar-Ge Çalışması Yapan İşletme Durumu

Kaynak: İPA 2019

Eskişehir ilinde 18 sektörden 11 sektörde bulunan işletmeler Ar-Ge çalışması yapmaktadır. İl genelinde Ar-Ge çalışması yapan işletme oranı yüzde 19,9 olarak gerçekleşmiştir. Bilgi ve İletişim, İmalat ile Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründe bulunan işletmeler Eskişehir genelindeki Ar-Ge çalışması yapanlardan fazladır. Türkiye genelinde 20+ istihdamlı

işletmelerin yüzde 17,1'i Ar-Ge çalışması yapmaktadır. Yüzde 41,7 ile Bilgi ve İletişim ve yüzde 34,3 ile İmalat sektörleri Ar-Ge çalışması yapan işletme oranında ön plana çıkmaktadır. Eskişehir ilinde işletme bazında ikinci sırada yer alan Toptan ve Perakende Ticaret sektörü Ar-Ge çalışması yapan işletmeler sıralamasında yüzde 12,1 oranı ile beşinci sırada yer almaktadır.

Şekil 11: Gelecek Bir Yıl İçinde Yatırım Planlayan İşletme Oranı (%)

Kaynak: İPA 2019

Eskişehir ilinde 20+ çalışanı olan işletmelerin yüzde 20,9'u gelecek bir yıl içinde yatırım planlamakta iken, bu oran Türkiye genelinde yüzde 17 olarak gerçekleşmiştir. Şekil 12'de planlanan yatırım türlerine yer verilmiştir.

Şekil 12: Gelecek Bir Yıl İçinde Planlanan Yatırım Oranı (%)

Kaynak: İPA 2019

Gelecek bir yıl içinde yatırım yapmayı planlayan işletmeler yatırım türlerine göre incelendiğinde; Eskişehir ilinde yatırım yapmayı planlayan 20+ çalışanı olan işletmelerin yüzde 71,9'u ilave yatırım, yüzde 29,2'si stratejik yatırım yapmayı planlamaktadır. Türkiye genelinde ise yatırım yapmayı planlayan işverenlerin yüzde 68,9'u ilave yatırım, yüzde 28,3'ü teknolojik yatırım, yüzde 25,2'si stratejik yatırım ve yüzde 9,7'si ise diğer yatırım türlerinde yatırım yapmayı planlamaktadır.

Şekil 13: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşletme Oranı

Kaynak: İPA 2019

Şekil 13'de İŞKUR hizmetlerinden son bir yıl içerisinde faydalanma oranları sektörler bazında gösterilmiştir. Türkiye genelinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranı yüzde 53,3 seviyesindedir. Eskişehir ilinde bulunan 20+ istihdamlı işletmelerin yüzde 64,8'i İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. Bu oran Eskişehir ili için Türkiye ortalamasının üzerinde bulunmaktadır.

Eskişehir ilinde Diğer Hizmet Faaliyetleri sektöründe yer alan işletmelerin yüzde 80'i İŞKUR hizmetlerinden faydalanma sırasında ilk sırada yer almaktadır. İlin en çok işletme sayısına sahip sektörü olan İmalat sektöründe ise bu oran il geneli olan yüzde 64,8'in üzerinde yüzde 79,3 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 10: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşletmelerin, Hizmetlerimize Göre Oranları

Sektörler	Çalışanlara Yönelik Eğitim	Danışmanlık ve Yönlendirme	Eleman Talebi	İEP	KÇÖ	Kurs	Teşvik
İmalat	1,5%	48,1%	85,6%	31,8%	4,2%	1,9%	22,7%
Toptan ve Perakende Ticaret	0,0%	43,3%	74,2%	33,3%	2,5%	0,0%	22,5%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	0,0%	53,2%	74,2%	32,3%	1,6%	0,0%	29,0%
İnşaat	0,0%	35,8%	64,2%	14,3%	3,6%	0,0%	17,9%
Ulaştırma ve Depolama	0,0%	42,3%	84,6%	19,3%	0,0%	0,0%	26,9%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	4,0%	32,0%	72,0%	36,1%	3,9%	8,0%	23,9%
Eğitim	0,0%	47,6%	85,7%	57,1%	0,0%	4,8%	28,6%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	0,0%	47,1%	64,7%	70,6%	0,0%	0,0%	17,6%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	0,0%	33,4%	73,2%	40,0%	6,7%	0,0%	13,4%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	0,0%	57,1%	78,6%	0,0%	0,0%	0,0%	28,6%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	0,0%	12,5%	62,5%	50,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Bilgi ve İletişim	0,0%	33,3%	66,7%	33,3%	0,0%	0,0%	0,0%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	0,0%	25,0%	50,0%	50,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	0,0%	33,3%	66,7%	33,3%	0,0%	0,0%	0,0%
Gayrimenkul Faaliyetleri	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Genel Toplam	**0,8%**	**45,0%**	**79,0%**	**32,5%**	**2,9%**	**1,3%**	**22,5%**

Kaynak: İPA 2019

İŞKUR hizmetlerinden son bir yıl içerisinde faydalanmış olan işletmelerin yüzde 79'u İŞKUR'dan Eleman Talebinde bulunmuştur. İşletmelerin 45'i Danışmanlık ve Yönlendirme hizmetinden yararlanırken yüzde 32,5'i ise İşbaşı Eğitim Programı kapsamında İŞKUR hizmetlerinden faydalanmışlardır.

Çalışma kapsamında Eskişehir ilinde en fazla işletme sayısına sahip sektör olan İmalat sektöründe işverenlerin yüzde 85,6'sı İŞKUR'dan eleman talebinde bulunmuş, yüzde 48,1'i Danışmanlık ve Yönlendirme hizmetimizden yararlanmış ve yüzde 31,8'i ise İşbaşı Eğitim Programından son bir yıl içerisinde yararlanmıştır. Sektör bazında işverenlerin son bir yıl içerisinde İŞKUR'un hangi hizmetlerinden yararlandığı sorusunun cevabı Tablo 10'da bulunmaktadır.

İŞKUR'un sunmuş olduğu çalışanlara yönelik eğitim hizmetlerinden İdari ve Destek Hizmet faaliyetleri sektöründeki işletmelerin son bir yılda yüzde 4'ü faydalanmıştır.

Tablo 11: İŞKUR'un Desteklemesini İstediğiniz Alanlar

Desteklenecek Alan	Oran
İşe Uygun Eleman Temini	61,5%
Yeni alım yapılacak çalışanlar için sigorta ve prim desteği	52,0%
Yeni alım yapılacak çalışanlar için ücret desteği	51,9%
İşbaşı Eğitim Programı	25,1%
Çalışanların niteliklerinin artırılması için mesleki eğitim desteği sunulması	23,0%
İşyerime özel sektörel danışmanlık vermesi	8,1%
Genel Toplam	**100,0%**

Kaynak: İPA 2019

Eskişehir ilinde İŞKUR'un işletmeleri en fazla hangi alanda desteklemesi gerektiği sorulduğunda; işverenlerin yüzde 61,5'i İşe Uygun Eleman Temini cevabını vermiştir. Yeni alım yapılacak çalışanlar için sigorta ve prim desteği ikinci sırada yer alırken, sonrasında ise yeni alım yapılacak çalışanlar için ücret desteği seçeneği işaretlenmiştir.

Şekil 14: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanmama Nedenleri

Kaynak: İPA 2019

Eskişehir ilinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanmama nedenlerinde ilk üç sırada, yüzde 52,4 ile İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaşılabilmesi, yüzde 20,2 ile Bürokrasi (kırtasiye) işlerinin çok olması ve yüzde 18,8 ile İŞKUR, sektörüme uygun faaliyet sunmuyor gerekçe gösterilmiştir. Türkiye genelinde ise Eskişehir ilinde olduğu gibi ilk sırada yüzde 52,9 ile İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaşılabilmesi gerekçe gösterilmiştir.

Türkiye genelinde hizmetlerden haberdar olmama nedeniyle İŞKUR hizmetlerinden faydalanmıyorum diyen işverenlerin oranı Eskişehir iline göre daha yüksek seviyededir.

Mevcut İstihdam

Eskişehir ilinde araştırma kapsamına dahil olan 20+ istihdamlı işletmelerde çalışanların verileri Mevcut İstihdam başlığı altında incelenecektir.

Eskişehir ilinde 20+ istihdamlı işletmeler için toplam çalışan sayısı 93 bin 905 olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bağlamında ele alındığında ise 68 bin 124 erkek çalışan ve 25 bin 781 kadın çalışan mevcuttur.

Tablo 12: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı

Sektörler	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
İmalat	10.537	39.408	49.946
Toptan ve Perakende Ticaret	4.242	7.682	11.924
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	2.848	5.120	7.968
Ulaştırma ve Depolama	673	3.683	4.356
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	1.855	2.437	4.291
İnşaat	880	3.355	4.235
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	1.759	736	2.495
Eğitim	1.529	801	2.330
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	447	1.637	2.084
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	370	968	1.338
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	179	761	941
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	157	658	815
Bilgi ve İletişim	117	483	599
Diğer Hizmet Faaliyetleri	86	208	294
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	71	118	189
Gayrimenkul Faaliyetleri	16	61	78
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	13	7	20
Genel Toplam	**25.781**	**68.124**	**93.905**

Kaynak: İPA 2019

Sektörlere göre dağılımda ise; Eskişehir ilinde çalışanların önemli bir kısmı İmalat ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörlerinde istihdam edilmektedir. Toplam çalışanların yüzde 65,9'u bu iki sektörde yer almaktadır.

Kadın istihdamının en fazla olduğu sektör İmalat sektörüdür. İl genelindeki toplam kadın çalışanların yüzde 40,9'u İmalat sektöründe çalışmaktadır. Eskişehir ilinde kadın çalışan oranının en yüksek olduğu sektör ise İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörüdür. Bu

sektörde çalışanların yüzde 70,5'i kadınlardan oluşmaktadır. Daha sonra kadın çalışan sayısı fazla olan sektörler; Eğitim ile Finans ve Sigorta Faaliyetleridir.

Türkiye genelinde İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri, Eğitim ve Uluslararası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri sektörlerinde kadın çalışan sayısının erkeklerden daha fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 13: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları

Meslek Grupları	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	3.973	18.625	22.598
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	4.058	17.293	21.351
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	4.107	7.837	11.944
Hizmet ve Satış Elemanları	4.507	6.855	11.362
Profesyonel Meslek Mensupları	3.527	4.663	8.189
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	3.651	4.322	7.972
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	1.268	6.254	7.522
Yöneticiler	508	1.657	2.165
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	183	619	802
Genel Toplam	**25.781**	**68.124**	**93.905**

Kaynak: İPA 2019

Meslek grubu bazında çalışan sayıları incelendiğinde en fazla çalışanı olan meslek grubu Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılardır. Toplam çalışanlar içerisinde Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcıların oranı yüzde 24,1 seviyesindedir. Eskişehir ilindeki kadın çalışanların yüzde 15,4'ü; erkek çalışanları ise yüzde 27,3'ü bu meslek grubunda bulunmaktadır. İkinci sırada ise Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar yer almakta ve toplam çalışanların yüzde 22,7'si bu meslek grubunda istihda edilmektedir. Üçüncü sırada ise yüzde 12,7 oran ile Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek grubu yer almaktadır.

Eskişehir ilinde kadın çalışan sayısı baz alındığında Hizmet ve Satış Elemanları en fazla kadın çalışan sayısına sahip meslek grubudur. Erkek çalışan sayısının en fazla olduğu meslek grubu ise Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılardır. Toplam çalışan sayısına göre kadınların en fazla çalıştığı meslek grubu yüzde 45,8 ile Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar meslek grubu gelmektedir. Toplam çalışan sayısına göre erkeklerin en fazla çalıştığı meslek grubu ise yüzde 83,1 ile Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubu gelmektedir.

Tablo 14: En Fazla Çalışanı Olan Meslekler

Toplam	Kadın	Erkek
Beden İşçisi (Genel)	Konfeksiyon İşçisi	Bisküvi İmalat İşçisi
Bisküvi İmalat İşçisi	Temizlik Görevlisi	Beden İşçisi (Genel)
Diğer İmalat ve İlgili İşçiler (Makine İle)	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Diğer İmalat ve İlgili İşçiler (Makine İle)
Temizlik Görevlisi	Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Makine İle)	Şoför-Yük Taşıma
Güvenlik Görevlisi	Büro Memuru (Genel)	Güvenlik Görevlisi
Seri Üretim Tezgâh Operatörü	Satış Danışmanı / Uzmanı	Seri Üretim Tezgâh Operatörü
Şoför-Yük Taşıma	Beden İşçisi (Genel)	Proses İşçisi
Konfeksiyon İşçisi	Kasiyer	Temizlik Görevlisi
Metal Mamuller Montaj İşçisi	Satış Elemanı (Perakende)	Diğer Teknisyen Ve Teknikerler
Proses İşçisi	Garson (Servis Elemanı)	Metal Mamuller Montaj İşçisi

Kaynak: İPA 2019

Tablo 14'te ise Eskişehir ilinde cinsiyet bazında en fazla çalışanı olan meslekler görülmektedir. Toplam çalışan sayısının en fazla olduğu meslekler sırasıyla Beden İşçisi (Genel), Bisküvi İmalat İşçisi ve Diğer İmalat ve İlgili İşçiler (Makine İle) meslekleridir. Kadın çalışan sayısının en fazla olduğu ilk üç meslek Konfeksiyon İşçisi, Temizlik Görevlisi ve Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi; Erkek çalışan sayısının en fazla olduğu ilk üç meslek ise Bisküvi İmalat İşçisi, Beden İşçisi (Genel) ve Diğer İmalat ve İlgili İşçiler (Makine İle) meslekleridir.

Şekil 15: İşletmelerde İnsan Kaynakları Sorumlu İstihdamı

Kaynak: İPA 2019

Şekil 15'te görüldüğü üzere Eskişehir ilinde araştırma kapsamında yer alan işletmelerin yüzde 55,1'inde İnsan Kaynaklarından sorumlu personel bulunmaktadır. Elektrik, Gaz, Buhar Ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektöründe bu oran yüzde 71,4, Bilgi ve İletişim sektöründe yüzde 70 ve İmalat sektöründe ise yüzde 68,8 seviyesindedir.

Şekil 16: Genç (15-24 yaş) Personel Seçiminde Aranan Kriterlerin Dağılımı

Kaynak: İPA 2019

Eskişehir ilinde 20+ çalışanı olan işletmeler genç personel seçerken aradıkları kriterler incelenmiştir. İşverenlerin yüzde 81,7'si Pratik Beceri, yüzde 61'i İş deneyimi ve yüzde 40,4'ü ise Diploma / Sertifika aramaktadır.

Türkiye genelinde ise en yüksek tercih edilen kriter, Eskişehir ilinde olduğu gibi yüzde 72,6 ile Pratik Beceri kriteridir. Bunu sırasıyla yüzde 64,7 ile İş Deneyimi ve yüzde 35,7 ile Diploma / Sertifika kriterleri izlemektedir. Geçtiğimiz yıl olduğu gibi bu yılki sonuçlarda göstermektedir ki Pratik Beceri kriteri hem Eskişehir ilinde hem de Türkiye genelinde genç personel seçerken en çok aranan kriterdir.

AÇIK İŞLER

Açık işler; işgücü piyasasında işverenlerin ihtiyaçlarını ortaya koyan, gerek meslek gerekse talep edilen beceri ve eğitim düzeyi bilgisini elde etmek suretiyle açılacak olan mesleki eğitim kursları, işverenlere verilmesi muhtemel teşvikler ve iş arayanları doğru mesleklere yöneltmek anlamında alınacak kararları etkileyen önemli verileri içermektedir.

Çalışma kapsamında işletmelere ziyaret esnasında açık işlerinin bulunup bulunmadığı ve açık iş bulunan mesleklerin yanında, bu meslekte cinsiyet tercihlerinin olup olmadığı, engelli çalışan tercih edip edemeyecekleri, açık iş olan meslekler için talep edilen asgari eğitim düzeyi, aranan beceriler, açık işleri hangi kanallar ile aradıkları sorulmuştur. Bu başlık altında açık iş kapsamında derlenen veriler incelenecektir.

Tablo 15: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranı ve Açık İşi Olan İşletmeOranı

Sektörler	Açık İş Sayısı	Açık İş Oranı	Açık İşi Olan İşletme Oranı
İmalat	989	1,9%	42,9%
Toptan ve perakende ticaret	205	1,7%	28,0%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	79	1,0%	19,2%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	76	1,7%	32,0%
Ulaştırma ve depolama	32	0,7%	15,8%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	27	1,1%	44,0%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	20	1,5%	15,6%
Madencilik ve taş ocakçılığı	12	0,6%	17,2%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	10	1,1%	28,6%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	8	1,0%	22,2%
Bilgi ve iletişim	7	1,2%	20,0%
Eğitim	5	0,2%	12,9%
İnşaat	4	0,1%	3,5%
Diğer hizmet faaliyetleri	1	0,3%	10,0%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	1	0,5%	16,7%
Genel Toplam	**1.477**	**1,5%**	**29,1%**

Kaynak: İPA 2019

Eskişehir ili İşgücü Piyasası Araştırması sonucunda 285 işletmede 1.477 açık iş tespit edilmiştir. Eskişehir ilinde açık iş sayısı en fazla olan sektör İmalat sektörüdür. İmalat sektörü Eskişehir ilinde çalışma kapsamında yer alan işletme sayısı en fazla olan sektördür. Toplam 1.477 kişilik açık işin yüzde 66,9'una tekabül eden 989 kişilik kısmı, İmalat sektöründeki işverenlerden gelmiştir. Açık işlerin olduğu ilk üçte yer alan diğer sektörler ise Toptan ve Perakende Ticaret ile İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörleridir.

Açık iş oranı; açık iş sayısının, açık iş sayısı ve mevcut istihdam sayısının toplamına oranlanması suretiyle elde edilmektedir. Tablo 15'den de görüleceği üzere Eskişehir ilinde açık iş oranı yüzde 1,5 olarak tespit edilmiştir. Türkiye genelinde araştırma döneminde açık iş oranı da yüzde 1,5 olarak tespit edilmiştir. Eskişehir ilindeki açık iş oranı Türkiye ortalamasıyla aynıdır. Eskişehir ilinde açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 1,9 ile İmalat sektörü olarak tespit edilmiştir.

Eskişehir ilinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işletmelerin yüzde 29,1'ünde açık iş bulunmaktadır. Bu oran Türkiye ortalamasının üstünde olup Türkiye geneli için açık işi olan işletme oranı yüzde 18,4 olarak gerçekleşmiştir.

Şekil 17: Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi

Kaynak: İPA 2019

Şekil 17'de Eskişehir ilinde araştırma sonucunda elde edilen açık işlerde 20+ çalışanı bulunan işletmelerin cinsiyet tercihleri gösterilmektedir. Eskişehir ilinde işverenler açık işlerin yüzde 58'inde cinsiyetin önemli olmadığını belirtirken, bu oran Türkiye genelinde yüzde 59,1 olarak gerçekleşmiştir. Kadın işgücü istihdam etme eğilimi ise Türkiye genelinde yüzde 8,8 iken, Eskişehir ilinde yüzde 8,1 olarak gerçekleşmiştir. Türkiye genelinde işverenlerin yüzde 32,1'i açık işlerinde erkek tercih edeceklerini belirtmiştir. Eskişehir ilinde ise işverenlerin yüzde 33,9'u mevcut açık işlerinde erkek tercih etmektedir.

Türkiye genelinde çalışan sayısı içinde kadınların payı düşük iken, işverenlerin büyük bir kısmı mevcut açık işlerinde istihdam edecekleri kişinin cinsiyetinin önemli olmadığını belirtmiştir. Bu durum kadın istihdamının artması konusunda önem arz etmektedir.

Şekil 18: Açık İşlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

Kaynak: İPA 2019

İşverenlere mevcut açık işleri için aradıkları asgari eğitim düzeyi sorulmuştur. Eskişehir ilindeki açık işlerin yüzde 11,6'sında işverenler eğitim düzeyinin önemli olmadığını belirtmişlerdir. Açık işlerin yüzde 28,5'inde ise meslek lisesi mezunu talep edilmiştir.

Şekil 19: Açık İşlerin Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

Kaynak: İPA 2019

Şekil 19'da açık işlerin cinsiyete ve eğitim düzeyine göre dağılımı görülmektedir. Cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde, yüzde 62,7 oranında lise altı eğitim düzeyi istenmektedir. Cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde yüzde 27,6 oranında yüksek öğretim seviyesi talep

edilirken ve yüzde 9,7 oranında ise herhangi bir eğitim düzeyi talep edilmemiştir. Erkeklerin tercih edildiği açık işlerde yüzde 14,7 oranında, kadınların tercih edildiği açık işlerde ise yüzde 12 oranında eğitim düzeyinin önemli olmadığı belirtilmiştir. Kadınların tercih edildiği açık işler için yüksek öğretim eğitim düzeyi talebi erkeklerden fazladır.

Şekil 20: Açık İşlerde Engelli Çalıştırma Durumu

Kaynak: İPA 2019

Açık iş olan mesleklerde engelli çalıştırılmak istenmesi durumu incelendiğinde; Eskişehir ilinde mevcut açık işlerin 29,1 için işverenler özellikle engelli tercih edeceklerini belirtmiştir. İstihdam edeceğim kişi için engel durumu olup olmaması farketmez şeklinde yanıt verilen açık iş oranı yüzde 20,9 seviyesindedir. Yani açık işler açısından genel değerlendirmede araştırma dönemindeki mevcut açık işlerin yüzde 50'sinde engelli bireyler istihdam edilebilir.

Türkiye genelinde ise yüzde 16,9 oranında evet, yüzde 26,5 oranında farketmez denmiştir. Araştırma dönemindeki açık işlerin yüzde 43,4'ü için işverenler engelli tercih edebileceğini söylemiştir. Eskişehir ilinde Türkiye geneline göre açık işler için engelli işçi çalıştırma eğiliminin daha yüksek oranda olduğu gözlemlenmiştir.

Şekil 21: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı

Kaynak: İPA 2019

Açık işlerin hangi arama kanalı ile işgücü piyasasına sunulduğu özellikle İŞKUR için önemli bir konuyu oluşturmaktadır. Piyasadaki açık işlerin Kuruma kazandırılması yoluyla daha çok kişiyi işe yerleştirmek için hangi beceri ve eğitim düzeylerinin talep edildiğinin bilinmesi açılacak olan aktif işgücü programlarının etkinliği açısından önem arz etmektedir.

Şekil 21'de Eskişehir ili ve Türkiye genelinde karşılaştırmalı olarak açık işlerin arama kanalına göre dağılımı mevcuttur. Eskişehir ilinde 20+ istihdamlı işletmelerden alınan açık işlerin yüzde 63,7'si İŞKUR aracılığıyla aranmaktadır. Bu oran Türkiye geneli için yüzde 63,2 olarak gerçekleşmiştir. Eskişehir ilinde ikinci sırada yüzde 35,9 ile İnternet-Sosyal Medya arama kanalı kullanılmıştır. Üçüncü sırada ise yüzde 30,6 ile Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla arama kanalı kullanılmıştır.

Tablo 16: Cinsiyete Göre Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması

Beceri	Kadın	Erkek	Cinsiyet Önemli Değil	Genel Toplam
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	1	1	2	1
Takım Çalışması	3	3	1	2
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	2	2	3	3
İletişim ve İfade Yeteneği	4	4	4	4
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	6	5	7	5
Yenilikçi Düşünce Yeteneği	-	9	5	6
Yabancı Dil	9	10	6	7
İkna Kabiliyeti ve Pazarlama Gücü	8	8	8	8
Analitik Düşünebilme	5	6	10	9
Bilgisayar Kullanımı	7	7	9	10

Kaynak: İPA 2019

Eskişehir ilinde cinsiyete göre açık işlerde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması incelendiğinde Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe becerisi ilk sırada yer almaktadır. Kadınlarda ve erkeklerde de tercih edilen açık işler için ilk sırada Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe yeteneği becerisi aranmasına rağmen, cinsiyetin önemli olmadığı tercih edilen açık işlerde Takım Çalışması işverenler tarafından en çok aranan beceridir. Eskişehir ilinde, kadınlarda Yenilikçi Düşünce Yeteneği becerisi araştırma dönemindeki açık işler için işverenler tarafından aranmamaktadır.

Tablo 17: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayısı ve Açık İş Oranı

Meslek Grupları	Toplam Açık İş Sayısı	Açık İş Oranı
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	356	1,6%
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	315	1,5%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	238	3,1%
Profesyonel Meslek Mensupları	209	2,5%
Hizmet ve Satış Elemanları	192	1,7%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	80	1,0%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	76	0,6%
Yöneticiler	7	0,3%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	5	0,6%
Genel Toplam	**1.477**	**1,5%**

Kaynak: İPA 2019

Eskişehir ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla açık işin Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup, toplam açık işler içerisinde bu meslek grubunun payı yüzde 24,1'dir. İkinci sırada ise Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubu bulunmaktadır.

Eskişehir ili için yüzde 1,5 açık iş oranı tespit edilmiştir. Meslek grupları bazında da değerlendirildiğinde, açık iş oranının en yüksek olduğu meslek grubu yüzde 3,1 ile Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubudur. Daha sonra ise açık iş oranı bakımından sırasıyla Profesyonel Meslek Mensupları ile Hizmet ve Satış Elemanları meslek grupları gelmektedir.

Tablo 18: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları

Meslek Grubu	Akraba - Eş Dost	Gazete - İlan vb.	İnternet - Sosyal Medya	İŞKUR Aracılığıyla	Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	15,8%	21,4%	37,3%	96,0%	41,1%	0,3%
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	8,8%	34,5%	47,1%	75,0%	45,5%	3,6%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	2,2%	11,2%	19,4%	12,9%	9,1%	72,9%
Profesyonel Meslek Mensupları	2,0%	7,8%	19,1%	11,3%	9,8%	75,0%
Hizmet ve Satış Elemanları	25,1%	32,6%	33,7%	86,1%	27,8%	0,5%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	14,1%	15,4%	82,1%	84,6%	50,0%	3,8%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	25,7%	33,8%	33,8%	93,2%	25,7%	1,4%
Yöneticiler	0,0%	28,6%	100,0%	0,0%	28,6%	0,0%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%
Genel Toplam	**12,0%**	**22,4%**	**35,9%**	**63,7%**	**30,6%**	**23,5%**

Kaynak: İPA 2019

Meslek gruplarına göre açık işlerin aranma kanalları değerlendirilecek olursa; İŞKUR'un en yüksek oranda kullanıldığı meslek grupları Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları, Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar ile Nitelik Gerektirmeyen Meslekler olmuştur. Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları meslek gruplarındaki açık işlerin tamamı İŞKUR aracılığıyla işgücü piyasasına sunulmuştur. Arama kanallarına bakıldığında açık işlerin yüzde 63,7'si için İŞKUR tercih edilmiştir.

Tablo 19: Açık İş Olan Mesleklerden İstenen Becerilerde Öncelik Sıralaması

Meslekler	Bilgisayar kullanımı	Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	İletişim ve İfade Yeteneği	Proje Tabanlı Çalışma	Satış ve Pazarlama Becerisi	Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	Takım Çalışması	Yabancı Dil	Yeterli Mesleki, Teknik Bilgi ve Tecrübe
Diğer Teknisyen ve Teknikerler	-	-	-	-	3	-	-	2	-	1
Diğer İmalat ve İlgili İşçiler (Makine İle)	7	1	5	6	-	-	4	3	-	2
Makine Mühendisi	4	8	5	8	7	-	6	3	1	2
Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı	-	3	6	2	5	-	-	4	-	1
Satış Danışmanı / Uzmanı	7	6	7	1	-	2	4	3	-	5
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	1	-	-	2	-	3	5	4	6	7
Garson (Servis Elemanı)	-	3	6	1	-	4	5	2	-	4
Metal Mamuller Montaj İşçisi	-	2	-	5	4	-	5	3	-	1
Satış Elemanı (Perakende)	-	4	-	1	-	2	3	-	-	-
CNC Freze Tezgâhı Operatörü	4	3	-	2	-	-	5	6	-	1

Kaynak: İPA 2019

Tablo 19'da Eskişehir ilinde açık işi olan meslekler özelinde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması bulunmaktadır. İlk on mesleğe bakıldığında Diğer Teknisyen ve Teknikerler, Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı, Metal Mamuller Montaj İşçisi ve CNC Freze Tezgahı Operatörü mesleklerinde aranan becerilerde ilk sırada Yeterli Mesleki, Teknik Bilgi ve Tecrübe ön plana çıkmaktadır.

Satış Danışmanı / Uzmanı, Garson (Servis Elemanı) ile Satış Elemanı (Perakende) mesleklerinde İletişim ve İfade Yeteneği ilk sırada aranmaktadır. Diğer İmalat ve İlgili İşçiler (Makine İle)mesleği için ilk sırada Fiziki ve Bedensel Yeterlilik , Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi için ise ilk sırada aranan beceri Bilgisayar kullanımı , Makine Mühendisi için ise ilk sırada aranan beceri Yabancı Dil çıkmaktadır.

Tablo 20: Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler

Kadın	Erkek	Cinsiyet Önemli Değil	Genel Toplam
Cam Mamul İmalatçısı	Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı	Diğer Teknisyen ve Teknikerler	Diğer Teknisyen ve Teknikerler
Satış Danışmanı / Uzmanı	Diğer İmalat ve İlgili İşçiler (Makine İle)	Diğer İmalat ve İlgili İşçiler (Makine İle)	Diğer İmalat ve İlgili İşçiler (Makine İle)
Temizlik Görevlisi	CNC Freze Tezgâhı Operatörü	Makine Mühendisi	Makine Mühendisi
Çikolata İmal İşçisi	Metal Mamuller Montaj İşçisi	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı
Temel İmalat (Talaslı) ve Montaj Eleman	Pres Tezgâhı Operatörü (Kesim)	Satış Danışmanı / Uzmanı	Satış Danışmanı / Uzmanı
Makineci (Dikiş)	Makine Bakımcı	Satış Elemanı (Perakende)	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi
Okul Öncesi Öğretmeni	Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanı	Garson (Servis Elemanı)	Garson (Servis Elemanı)
Geri Dönüşüm İşçisi	Seramik İmal İşçisi	Forklift Operatörü	Metal Mamuller Montaj İşçisi
Kasiyer	Metal İşleri Seri Üretim Tezgâh İşçisi	Temizlik Görevlisi	Satış Elemanı (Perakende)
Büro Memuru (Genel)	CNC Torna Tezgahı Operatörü	Güvenlik Görevlisi	CNC Freze Tezgahı Operatörü

Kaynak: İPA 2019

Eskişehir ilinde en fazla açık iş olan meslekler; Diğer Teknisyen ve Teknikerler, Diğer İmalat ve İlgili İşçiler (Makine İle) ile Makine meslekleridir. İşverenlerin açık işlerinde kadın işgücü tercihinde bulundukları açık iş sayısı en fazla olan üç meslek ise Cam Mamul İmalatçısı, Satış Danışmanı / Uzmanı ile Temizlik Görevlisi meslekleridir. Açık işlerde erkek işgücü tercihinin olduğu ve açık iş sayısının en fazla olduğu üç meslek Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı, Diğer İmalat ve İlgili İşçiler (Makine İle) ile CNC Freze Tezgahı Operatörü; cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde ise Diğer Teknisyen ve Teknikerler, Diğer İmalat ve İlgili İşçiler (Makine İle) ile Makine Mühendisi meslekleridir.

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

Araştırma kapsamında işverenlere son 1 yıl içerisinde hangi mesleklerde eleman temininde güçlük çektikleri, temininde güçlük çektikleri eleman sayısı ve bunun nedenleri sorulmuştur. Derlenen verilerle Eskişehir ili işgücü piyasasının talep kısmını daha net görmek hedeflenmektedir. İşverenlerin karşılamakta güçlük çektiği mesleği, sayısını ve hangi nedenlerden ötürü aradığı çalışanı temin edemediğini bilmek, ilin istihdam politikasına da yön vereceğinden araştırmanın temininde güçlük çekilen meslekler bölümü önemli bilgiler

içermektedir. Bu kapsamda bu bölümde temininde güçlük çekilen meslekler, sektörler ve meslek grupları bazında incelenecektir.

Araştırma kapsamında yapılan ziyaretler sonucu Türkiye genelinde 22 bin 626 işletmede (20+ istihdamlı) eleman temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Eskişehir ilinde ise 20+ istihdamlı 296 işletme temininde güçlük çekilen meslekler olduğunu ifade etmiştir. Eskişehir ilindeki işletmelerin yüzde 30,3'ü son bir yıl içerisinde eleman temininde güçlük çektiğini belirtirken ülke genelinde bu oran yüzde 23,3 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Eskişehir ilinde eleman temininde güçlük çeken işletmeleri sektörel olarak incelediğimizde; eleman temininde güçlük çeken işletme sayısının en fazla olduğu sektörler İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret, Konaklama ve Yiyecek hizmetleri sektörleridir.

Canlı ve hareketli bir il olan Eskişehir için Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor sektöründe temininde güçlük çekilen eleman sayısının nispeten düşük çıkması dikkat çekmektedir. Bu sonuç, bu sektörün ilde eleman temininde diğer sektörlere nazaran daha az zorluk çektiğini göstermektedir.

Tablo 21: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı

Sektörler	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı
İmalat	703
Toptan ve Perakende Ticaret	142
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	79
İnşaat	50
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	41
Ulaştırma ve Depolama	26
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	20
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	16
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	14
Bilgi ve İletişim	14
Eğitim	12
Diğer Hizmet Faaliyetleri	4
Gayrimenkul Faaliyetleri	3
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	2
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	2
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	2
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	1
Genel Toplam	**1.134**

Kaynak: İPA 2019

Eskişehir ilinde 1.134 kişilik işgücünün temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Temininde güçlük çekilen kişi sayıları sektör bazında incelendiğinde, özellikle İmalat sektörü ön plana çıkmaktadır. Eskişehir ilinde temininde güçlük çekilen elemanların yüzde 62'si bu sektörde gerçekleşmiştir. Bunun dışında, Toptan ve Perakende Ticaret ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörleri de eleman temininde güçlük çekmede ön plana çıkan diğer sektörlerdir.

Şekil 22: Temininde Güçlük Çekilen Kişilerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı

Kaynak: İPA 2019

Eskişehir ilinde meslek gruplarına göre temininde güçlük çekilen kişilere bakıldığında en çok 510 kişi ile Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda yer aldıkları görülmektedir. Eleman temininde güçlük çekilen kişilerin yüzde 45'i bu meslek grubunda yer almaktadır.

Türkiye genelinde Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubu temininde güçlük çekilen eleman sayısında birinci sırada bulunmaktadır. Türkiye genelinde temininde güçlük çekilen meslekler içerisinde ilgili meslek grubunun payı yüzde 30,7 seviyesindedir. Türkiye genelinde temininde güçlük çekilen meslekler içerisinde Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunun payı ise yüzde 22,3 seviyesindedir.

Tablo 22: Mesleklere Göre TGÇM Dağılımı

Meslekler	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı
Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı	48
Bilgisayarlı Makine (CNC Operatörü)	43
Satış Danışmanı / Uzmanı	35
Forklift Operatörü	34
CNC Freze Tezgâhı Operatörü	31
CNC Torna Tezgâhı Operatörü	29
NC/CNC Tezgâh Operatörü	27
Şoför-Yük Taşıma	26
Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Makine İle)	25
Garson (Servis Elemanı)	25
Diğer	812
Toplam	**1.134**

Kaynak: İPA 2019

Eskişehir ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada 48 kişi ile Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı mesleği yer almaktadır. Bu mesleğin ardından sırasıyla 43 kişi ile Bilgisayarlı Makine (CNC Operatörü) ve 35 kişi ile Satış Danışmanı / Uzmanı meslekleri gelmektedir.

Geçtiğimiz yıl gerçekleştirilen araştırma sonuçlarına göre temininde güçlük çekilen ilk on meslekle bu yılki araştırma sonuçlarını kıyasladığımızda; Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı, Satış Danışmanı / Uzmanı, CNC Torna Tezgahı Operatörü ile Garson (Servis Elemanı) mesleklerin yine ilk sıralarda yer aldıkları görülmektedir. Eskişehir ilinde söz konusu meslekler, önceki yıllarda olduğu gibi temininde güçlük çekilen meslekler arasında yer almaya devam etmektedirler.

Diğer İmalat ve İlgili İsçiler (Makine İle), Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı, Satış Danışmanı / Uzmanı, Garson (Servıs Elemanı) ve CNC Freze Tezgahı Operatörü gibi mesleklerinin aynı zamanda açık işi en çok olan meslekler arasında yer alması, ilin istihdam politikalarına yön vermesi adına önemli bir bilgidir.

Şekil 23: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı

Kaynak: İPA 2019

Eskişehir ilinde temininde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması yer almaktadır. Türkiye geneli 20+ istihdamlı işletmelerin TGÇM Nedenleri Dağılımında da ilk sırada Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması yer almaktadır.

Mesleklere göre TGÇM dağılımı incelendiğinde, açık işi en çok olan mesleklerle temininde güçlük çekilen mesleklerin benzerlik gösterdiği görülmektedir. Eleman temininde güçlük çekilen bu nedeni ortadan kaldırmaya yarayacak doğru aktif işgücü politikaları üretilip, mevcut açık işler için aranan gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman sağlandığında işgücü talep ve arzı dengelenmiş olacaktır.

Tablo 23: Mesleklere Göre TGÇM Nedenleri

Meslekler	Bu meslekte işe yeterli başvuru yapılmaması	Gerekli mesleki beceriye / niteliğe sahip eleman bulunamaması	Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması	Çalışma ortam ve şartlarının beğenilmemesi	Talep edilen ücretin yüksek olması	Vardiyalı çalışma olması	Tehlikeli ve/veya çok tehlikeli meslek olması
Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı	78,7%	51,1%	85,1%	25,5%	42,6%	21,3%	21,3%
Bilgisayarlı Makine (CNC Operatörü)	64,3%	97,6%	73,8%	11,9%	11,9%	9,5%	9,5%
Satış Danışmanı / Uzmanı	47,1%	94,1%	76,5%	38,2%	14,7%	0,0%	0,0%
Forklİft Operatörü	53,5%	82,2%	67,3%	8,9%	44,6%	0,0%	0,0%
CNC Freze Tezgâhı Operatörü	20,0%	100,0%	76,7%	0,0%	23,3%	0,0%	0,0%
CNC Torna Tezgâhı Operatörü	35,7%	100,0%	71,4%	0,0%	28,6%	0,0%	0,0%
NC/CNC Tezgâh Operatörü	15,4%	96,2%	96,2%	0,0%	0,0%	57,7%	0,0%
Şoför-Yük Taşıma	0,0%	92,0%	16,0%	8,0%	88,0%	0,0%	0,0%
Diğer İmalat ve İlgili İşçiler (Makine İle)	100,0%	16,7%	16,7%	0,0%	0,0%	16,7%	0,0%
Garson (Servis Elemanı)	66,7%	75,0%	75,0%	41,7%	41,7%	0,0%	0,0%

Kaynak: İPA 2019

Eskişehir ilinde eleman temininde güçlük çekilen mesleklerin nedenlerine bakıldığında, çoğu meslek için ilk sırada Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamamasının TGÇM nedeni olduğu görülmektedir. Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı, Bilgisayarlı Makine (CNC Operatörü) gibi mesleklerde ise TGÇM nedeni olarak ayrıca Tehlikeli ve/veya çok tehlikeli meslek olması belirtilmiştir.

GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

Ekonomilerde gelecek dönem istihdam eğilimini belirlemek, işgücü piyasasında oluşacak dalgalanmaları önceden görmek ve buna yönelik politikalar geliştirmek için önemli bir araçtır. İşgücü Piyasası Araştırmaları da bu bağlamda işverenlere bir sonraki yılda öngördükleri istihdam tahminlerini meslek bazında sorarak gelecek dönem istihdam eğilimleri belirlenmektedir.

Bu bölümde Eskişehir ilinde 2019 Yılı Nisan-Mayıs dönemi ile bir sonraki yıl aynı döneme tekabül eden zaman aralığı boyunca çalışan sayılarında ne gibi farklılıklar beklendiği, farklılaşmaların hangi mesleklerde ve sektörlerde olacağına dair tahminler üzerinde durulacaktır. Mevsimsel etkileri dışarıda bırakmak adına işverenlere tam bir yıllık dönem içindeki tahminleri sorulmuştur.

Çalışma kapsamında işverenlere yöneltilen "30 Nisan 2020 tarihi itibariyle işletmenizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?" sorusuna Türkiye genelinde işletmelerin yüzde 19,3'ü istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Eskişehir ilinde işletmelerin yüzde 20,9'u istihdamın artacağını öngörmüştür. Öte yandan istihdamın azalacağını düşünen işletmelerin oranı, ülke genelinde yüzde 3,9 ve Eskişehir ilinde ise yüzde 4,3 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 24: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri

Sektörler	Artış	Azalış	Değişmeyecek	Fikrim Yok
İmalat	27,6%	3,0%	30,0%	39,3%
Toptan ve Perakende Ticaret	20,3%	1,6%	40,1%	37,9%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	20,0%	8,0%	27,0%	45,0%
İnşaat	7,1%	8,2%	24,7%	60,0%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	19,2%	4,3%	14,9%	61,7%
Ulaştırma ve Depolama	27,2%	0,0%	25,0%	47,8%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	9,4%	31,3%	25,0%	34,3%
Eğitim	6,5%	0,0%	51,6%	41,9%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	3,4%	0,0%	58,6%	37,9%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	28,0%	0,0%	36,0%	36,0%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	40,0%	10,0%	30,0%	20,0%
Bilgi ve İletişim	40,0%	0,0%	10,0%	50,0%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	11,1%	0,0%	55,6%	33,3%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	0,0%	0,0%	42,9%	57,1%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	16,7%	0,0%	33,3%	50,0%
Gayrimenkul Faaliyetleri	0,0%	0,0%	66,7%	33,3%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Genel Toplam	**20,9%**	**4,3%**	**32,1%**	**42,8%**

Kaynak: İPA 2019

Sektörlere göre istihdam değişim beklentisi incelendiğinde istihdamda artış bekleyen işletmelerin oranı sırasıyla Bilgi ve İletişim, Diğer Hizmet Faaliyetleri ile İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörlerinde en yüksek düzeydedir. İstihdamda azalış bekleyen işletme oranı en yüksek sektörler ise Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler, Diğer Hizmet Faaliyetleri ile İnşaat sektörüdür. Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe yer alan işletmelerin tamamı gelecek dönemde istihdamlarının değişmemesini beklemektedirler. İşletmelerin yüzde 42,8 ise istihdam değişimine ilişkin fikir beyan etmemiştir.

Tablo 25: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi

Sektörler	Net İstihdam Değişimi	NIDO
Ulaştırma ve Depolama	269	6,2%
Bilgi ve İletişim	33	5,5%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	9	3,1%
Toptan ve Perakende Ticaret	365	3,1%
İmalat	1.227	2,5%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	88	2,1%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	90	1,1%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	28	1,1%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	2	1,1%
Eğitim	15	0,7%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	5	0,6%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	4	0,2%
Gayrimenkul Faaliyetleri	0	0,0%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	0	0,0%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	0	0,0%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	-26	-1,9%
İnşaat	-82	-1,9%
Genel Toplam	**2.027**	**2,2%**

Kaynak: İPA 2019

Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işletmelerde 2020 Nisan-Mayıs dönemlerinde 2019 Nisan-Mayıs dönemine göre istihdamın yüzde 3,6 artacağı beklenmekte olup Eskişehir ilinde ise bu oran yüzde 2,2 olup ülke genelinin altında gerçekleşmiştir.

En fazla net istihdam değişimi 1.227 kişilik artış ile İmalat sektöründe beklenmektedir. En fazla net istihdam değişim oranı ise yüzde 6,2 ile Ulaştırma ve Depolama sektöründe beklenmektedir. Eskişehir ilinde istihdam azalışı beklenen sektörler ise Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler ile İnşaat sektörleridir.

Tablo 26: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi

Meslek Grupları	Net İstihdam Değişimi	NIDO
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	301	4,0%
Hizmet ve Satış Elemanları	362	3,2%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	582	2,6%
Profesyonel Meslek Mensupları	196	2,4%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	148	1,9%
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	323	1,5%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	108	0,9%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	5	0,6%
Yöneticiler	3	0,1%
Genel Toplam	**2.027**	**2,2%**

Kaynak: İPA 2019

Tüm meslek gruplarında istihdam artışı beklenmektedir. En fazla istihdam artışı beklenen meslek grubu ise 582 kişilik artış ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılardır. En az artış beklenen meslek grubu ise 3 kişilik artış ile Yöneticilerdir.

Tablo 27: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Diğer Teknisyen ve Teknikerler	Şoför-Yük Taşıma
Satış Danışmanı / Uzmanı	İnşaat Mühendisi
Montaj İşçisi (Havalı Tornavida)	Çapakçı
Makine Mühendisi	Kauçuk Kalıp Pres Operatörü
Keçe İmal Ustası	İş Makineleri Operatörü
Garson (Servis Elemanı)	Destek Personeli (Yardımcı Hizmetler)
Satış Elemanı (Perakende)	Makine Bakımcı
Diğer İmalat ve İlgili İşçiler (Makine İle)	Manevracı-Harmancı (Maden)
Bilgisayarlı Makine (CNC Operatörü)	Yemek Dağıtım Elemanı (Kepçeci)
Satış Temsilcisi / Plasiyer	İnşaat Teknolojisi Teknikeri

Kaynak: İPA 2019

Eskişehir ilinde gelecek dönem, net istihdam artışının en fazla olması beklenen ilk üç meslek sırasıyla, Diğer Teknisyen ve Teknikerler, Satış Danışmanı / Uzmanı ile Montaj İşçisi (Havalı Tornavida)dır. Şoför-Yük Taşıma, İnşaat Mühendisi ile Çapakçı meslekleri ise en fazla net istihdam azalışı beklenen ilk üç meslek olarak sıralanmaktadır.

Geçtiğimiz yıl istihdam artışı beklenen mesleklerle bu yılı karşılaştırdığımızda Satış Danışmanı / Uzmanı, Garson (Servis Elemanı) ile Diğer İmalat ve İlgili İşçiler (Makine İle) meslekleri istihdam artışı beklenen meslekler içerisinde yine ilk sıralarda yer almaktadır.

Geçtiğimiz yıl istihdam azalışı beklenen mesleklerle bu yılı karşılaştırdığımızda Eskişehir ili için ilk sıradaki meslekler arasında aynı meslek bulunmamaktadır.

Şekil 24: Teşviklerin İstihdama Katkısı

Kaynak: İPA 2019

Eskişehir ilinde 20+ çalışanı olan işletmelere teşviklerin istihdama olan katkısı sorulmuştur. İşverenler, istihdama en çok katkı sunan teşvikin İlave İstihdam Teşviki olduğunu beyan etmişlerdir. İkinci sırada ise Yeni İstihdama Ücret Desteği yer almaktadır. İşverenler, İstihdama en düşük katkıyı sunan teşvikin ise İşsizlik ödeneği alanların istihdamına ilişkin teşvik olarak değerlendirmiştir.

Türkiye genelinde işverenlerin yüzde 34,4'ü istihdama en çok katkı sunan teşvikin İlave İstihdam desteği olduğunu beyan etmişlerdir. İkinci sırada ise Yeni İstihdama Ücret Desteği gelmektedir.

Şekil 25: Teknolojik Gelişmelerin İstihdama Etkisi

Kaynak: İPA 2019

Eskişehir ilinde 20+ çalışanı olan işletmelerin teknolojik gelişmelerin istihdama etkisi konusunda görüşleri sorulmuştur. İşverenlerin yüzde 30,3'ü istihdamı değişmeyeceğini belirtmişlerdir. İşverenlerin yüzde 21,5'i istihdamı arttıracağını beyan ederken, yüzde 21'i ise istihdamı azaltacağını düşünmektedir. İşverenlerin yüzde 27,3'ü ise fikir beyan etmemiştir.

Teknolojik gelişmelerin istihdama etkisine ilişkin beklentiler sektörler arası farklılık göstermektedir. Eskişehir'de; Bilgi ve İletişim ile İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörlerindeki işverenlerin yüzde 40'ı teknolojik gelişmelerin istihdamı arttıracağını savunmaktadır. Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektörlerindeki işverenlerin tamamı teknolojik gelişmelerin istihdamı azaltacağını savunmaktadır.

Türkiye genelinde ise işletmelerin yüzde 31,8'si teknolojik gelişmelerin istihdamı değiştirmeyeceğini, yüzde 22,7'si istihdamı arttıracağını ve yüzde 21'i ise istihdamı azaltacağını düşünmektedir.

SONUÇ

Eskişehir İşgücü Piyasası Araştırma Raporunun temel amacı, 2019 yılında Eskişehir ilinde gerçekleşmiş olan İşgücü Piyasası Araştırması çerçevesinde ihtiyaç duyulan işgücünün eğitim ve becerilerinin tespit edilerek, işgücü arzı ve talebi arasındaki dengesizliklerin giderilmesi, işsizliğin azaltılması ve istihdamın artırılmasına yönelik politikaların geliştirilmesine katkı sağlamaktır. Ayrıca araştırma kapsamında mevcut işletmelerden alınan bilgiler doğrultusunda temininde güçlük çekilen işgücüne gerekli niteliklerin kazandırılması için aktif istihdam politikalarının planlanmasına katkı sağlaması amaçlanmıştır.

İl genelinde 2013 yılı TÜİK verilerine göre işsizlik oranının yüzde 8,5 olduğunu görülmektedir. TÜİK 2013 yılından günümüze il bazında değil ulusal ve bölgesel işsizlik oranı verisi yayınlamaktadır. 2018 TÜİK verilerine göre TR41 (Bursa-Eskişehir-Bilecik) bölgesinde işsizlik oranı yüzde 9'dur.

Eskişehir ilinde İŞKUR'da kaydı bulunan işsizlerin büyük bir bölümünün vasıf gerektirmeyen mesleklere sahip olduğu görülmektedir. Eskişehir'da mesleksizlik kaynaklı işsizlik sıkıntısı kadar kalifiye eleman sıkıntısı da yaşanmaktadır. İşverenler, açık işlerinde ve eleman temininde güçlük çektiği mesleklerde çalışacak personelin mesleki becerisi ve tecrübesine önem verdiğini ifade etmektedir. Bu durum kalifiye eleman talebinin karşılanamadığını göstermekte olup İŞKUR'un mesleki eğitim kursları gibi aktif işgücü programlarının önemini ortaya çıkarmaktadır. Araştırma sonucunda ortaya çıkan temininde güçlük çekilen mesleklere göre bir planlamayla kursların açılması istihdama yardımcı olacaktır.

Eskişehir ili İşgücü Piyasası Araştırma sonuçlarına göre toplam çalışanların yüzde 72,5'i erkeklerden, yüzde 27,5'i ise kadınlardan oluşmaktadır. İlimizde en fazla sayıda kadın çalışanın istihdam edildiği sektör İmalat sektörüdür. Sektörler kendi içinde değerlendirildiğinde ise kadın çalışan oranı en yüksek olan sektör İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörüdür. Kadın çalışan oranı diğer sektörler ile kıyaslandığında nispeten daha yüksek olan sektörler İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri, Eğitim ile Finans ve Sigorta Faaliyetleri gibi genellikle belirli bir eğitim düzeyi gerektiren işletmelerdir. Yukarıda açıklanan göstergelerle birlikte bu gösterge de Eskişehir ilinde belirli bir eğitim düzeyine sahip kadınların istihdam edilme şansının daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Ülkemizde ve ilimizde istihdamın arttırılması için kadınların işgücüne katılımı artmalı ve kadın istihdamı teşvik edilmelidir. Bunun için de kadın eğitim seviyesinin artırılması ve düşük eğitim seviyesine sahip kadınların istihdamına yönelik teşviklerin ve girişimcilik programlarının geliştirilmesi gerekmektedir. Eskişehir ilinde İŞKUR'a kayıtlı kadın işsizlerin çoğunun nitelik gerektirmeyen mesleklerde kayıtlı olduğu görülmektedir. Bu kişilerin istihdamda yer alabilmeleri işverenin istediği mesleki becerilere sahip olacak şekilde eğitilmelerine bağlıdır.

2018 yılında aktif işgücü piyasası programları kapsamında 62 mesleki eğitim kursu düzenlenmiş olup bu kurslardan 1.333 kişi faydalanmıştır. Kurs sayılarında 2011 yılına göre bir azalış söz konusudur. Bunun nedeni yıllar içerisinde işbaşı eğitim programının daha fazla tercih edilmesidir. İŞKUR tarafından açılan kurs ve işbaşı eğitim programlarının yararlanıcılara mesleki beceri ve tecrübe kazandırdığı bunun sonucunda da yararlanıcıların işgücü piyasasında tutunma ihtimalinin arttığı söylenebilir.

İŞKUR'un düzenlendiği aktif işgücü programları ile kişilerin işgücü piyasasının gerekleri hakkında bilgilerini artırarak meslek kazanmaları, mesleklerinde gerekli beceri ve tecrübeyi kazanmaları amaçlanıp böylece işgücü piyasasına girişte İŞKUR'un aracı rol alması amaçlanmaktadır. Yıllar itibariyle istatistikler incelendiğinde aktif işgücü programlarına ilginin arttığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Eskişehir ilinde 20+ istihdamlı işletmelerde çalışan sayılarına göre istihdamda öncü sektörler İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret, İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri, Ulaştırma ve Depolama ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörleridir.

Eskişehir ili İşgücü Piyasası Araştırması döneminde 285 işletmede 1.477 açık iş tespit edilmiştir. Eskişehir ilinde İmalat sektörünün açık işlerde önemli bir ağırlığının olduğu görülmektedir. 1.477 kişilik açık işin yüzde 66,9'una tekabül eden 989 kişilik kısmı, bu sektördeki işverenlerden gelmiştir. İlgili dönemde açık işlerin çok olduğu diğer sektörler ise Toptan ve Perakende Ticaret, İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörleridir.

Eskişehir ilinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işletmelerin yüzde 29,1'inde açık iş bulunmaktadır. Bu oran Türkiye ortalamasının üstünde olup Türkiye geneli için açık işi olan işletme oranı yüzde 18,4 olarak gerçekleşmiştir.

Eskişehir ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla sayıda açık işin Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup bu gruptaki açık iş sayısının toplam açık iş sayısı içindeki oranı yüzde 24,1'dir.

Açık işi olan işletmelerin yüzde 11,6'sının; aradıkları elemanlarda istenilen eğitim düzeyine verdikleri "eğitim düzeyi önemli değil" cevabı ile yüzde 19'unun "Lise altı" cevabı dikkat çekicidir. Bunun arkasında işverenlerin aradıkları elemanlarda eğitim düzeyine dikkat etmesidir.

Eleman temininde güçlük çekilen mesleklerin nedenleri sıralaması da bu görüşü teyit etmektedir. İşverenlerin büyük çoğunluğu istedikleri elemanları Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması, Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması ve Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması nedenlerinden kaynaklandığını öncelikli olarak belirtmişlerdir. Son bir yıl içerisinde eleman temininde güçlük çekildiği belirtilen çoğu meslek için ilk sırada Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamamasının TGÇM nedeni olduğu görülmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre çalışma kapsamında işverenlere bir yıl sonrası için yöneltilen "İşletmenizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?" sorusuna Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 19,3'ü istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Eskişehir ilinde işletmelerin yüzde 20,9'u istihdamın artacağını öngörmüştür. Diğer taraftan istihdamın azalacağını düşünen işletmelerin oranı, ülke genelinde yüzde 3,9 ve Eskişehir ilinde ise yüzde 4,3 olarak gerçekleşmiştir.

Eskişehir ilindeki işverenlerin yüzde 26,2'si, istihdama en çok katkı sunan teşvikin İlave İstihdam Teşviki olduğunu beyan etmişlerdir. Türkiye genelinde de işverenlerin yüzde 34,4'ü istihdama en çok katkı sunan teşvik olarak İlave İstihdam desteğini belirtmişlerdir.

Teknolojik gelişmelerin istihdama olası etkilerine işverenlere sorduğumuzda, sektörler arasında farklılıklar olduğu görülmüştür. Eskişehir ilinde; Bilgi ve iletişim ile İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörlerindeki işverenlerin yüzde 40 teknolojik gelişmelerin istihdamı arttıracağını savunmaktadır.

Gelişen teknoloji, mal ve hizmet üretim süreçlerini değiştirmektedir. Bu değişim işgücü piyasalarına da yansımakta olup işgücünden talep edilen nitelik ve beceriler her geçen gün değişmektedir. Üretim süreçleri ile işgücü niteliklerinin uyumlu bir biçimde değişmesi etkin bir

işgücü piyasasının oluşması için önem arz etmektedir. İşgücü piyasasının taleplerini karşılayabilecek nitelikli işgücünün oluşmasında mesleki eğitimin önemi ön plana çıkmaktadır. Bu bağlamda işgücü piyasasının mevcut durumunu bilerek ve gelecek dönem eğilimlerini kestirerek karar almak son derece önemli olup bu ihtiyaçların karşılanması amacıyla işgücü piyasası analiz raporu hazırlanmıştır.

EK-1: İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU

2019 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU

Sayın İşyeri Yetkilisi,

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması(İPA) ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümü için işgücünün yapısı ile sektörler bazında işgücü, niceliği, eğitimi, niteliği hakkında ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik bilgi toplanması ve işgücünün yetiştirilmesine yönelik programların geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Bilgi Verme ve Gizlilik

1- Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak maksadıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun ile teminat altına alınmıştır. Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden şahsınıza özel olanlar; idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistik maksadı dışında kullanılamaz.

2- 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içinde bilgi verilmesi zorunludur. Bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket eden özel kesim iş- yerlerine 4.409 TL (dörtbindörtyüzdokuz Türk Lirası) İdari Para Cezası uygulanır.

3- İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka maksatla kullanılamaz. **İkinci maddeye aykırı davrananlar hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 136 ncı maddesi hükümleri uygulanır.**

İşyeri Bilgi Formunun, işyeri sahibi veya ortakları, insan kaynakları, personel, işyeri veya muhasebe müdürleri tarafından doldurulması gerektirmektedir. Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve araştırmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.

İŞYERİ BİLGİLERİ

Örnek No :.....

İşyerinin Yasal Unvanı :.....

E-Posta Adresi :.....

FORMU CEVAPLAYAN İŞYERİ YETKİLİSİNİN

Adı-Soyadı : …….. Unvanı :……

Tarih : …… Telefonu : ……

E-Posta :…… İmza/Kaşe : ……

Bu kısım Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde Bilgi Formunun uygulamasından sorumlu olan "kamu görevlilerince" doldurulacaktır.

BU İŞYERİ BİLGİ FORMU ZİYARETÇİ VE KOORDİNATÖR EL KİTABI OKUNDUKTAN SONRA UYGULANMIŞ VE VERİ GİRİŞİ ZİYARETÇİ VE KOORDİNATÖR EL KİTABINA UYGUN YAPILMIŞTIR.

	ZİYARETÇİ	KONTROLÖR	VERİ GİRİŞ PERSONELİ
Adı-Soyadı			
Tarih			
İmza			

1) İşyeri ile İlgili Bilgiler:

	Evet	Hayır
1.1. İşyerinizde ihracat yapılıyor mu?		
1.2. İşyerinizde Ar-Ge çalışması yapılıyor mu?*		
1.3. İşyerinizde vardiyalı çalışma yapılıyor mu?		
1.4. İşyerinizde kısmi (part-time) çalışma yapılıyor mu?		
1.5. İşyerinizde İnsan Kaynaklarından sorumlu personel var mı?		

2) Gelecek bir yıl içinde planlanan bir yatırımınız var mıdır? (Cevabınız evet ise soru 3'e geçiniz, Hayır ise, soru 4'e geçiniz.)

Evet ( ) Hayır ( )

3) Yatırımla İlgili Bilgiler

3.1 Yatırımın Türü:
İlave yatırım ( )
Her türlü ilave tesis, makine, teçhizat vs… alımı veya kiralanması
Teknolojik Yatırım ( )
Mevcut makine, teçhizatın teknolojik olarak yenilenmesi
Stratejik Yatırım ( )
İşyerinin verimliliğini ve karlılığını artırmak için yürütülecek her türlü, AR-GE, eğitim ve pazarlama faaliyetleri
Diğer ( )

3.2.Yatırımın sağlayacağı ortalama istihdam artış sayısı (kişi) …….
(artış olmayacağını düşünüyorsanız sıfır girin)

3.3. Yatırımın sağlayacağı ortalama istihdam azalış sayısı (kişi) ……
(azalış olmayacağını düşünüyorsanız sıfır girin)

* AR-GE; Bir kurumun bilim adamları ve mühendisler istihdam etmek suretiyle şirketin çalışma alanı doğrultusunda bilim ve teknolojinin gelişmesini sağlayacak yeni bilgileri elde etmek veya mevcut bilgilerle yeni malzeme, ürün ve araçlar üretmek, yazılım üretimi dahil olmak üzere yeni sistem, süreç ve hizmetler oluşturmak veya mevcut olanları geliştirmek, yaptığı çalışma ve faaliyetleri anlatmak için kullanılan yaygın bir terimdir.

BÖLÜM I- MEVCUT İSTİHDAM

4) İşyerinizde çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız.

Yapılan iş (Örnek; mimar, ziraat mühendisi, harita teknikeri, buldozer operatörü, sekreter, taşıma işçisi vb.)	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı

BÖLÜM II-AÇIK İŞLER

5) Şu an işyerinize herhangi bir yolla eleman arıyor musunuz?

Evet ( ) 5.1. soruya geçiniz. Hayır ( ) 6.Soruya geçiniz.

5.1) Eleman aranılan meslekler

Eleman Aranılan Meslekler	Toplam Açık İş Sayısı	Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi Lise altı 2. Çıraklık 3. Genel lise 4. Meslek L. Meslek yüksekokulu 6. Lisans 7. Lisansüstü Herhangi bir eğitim düzeyi aramıyorum.	Açık işiniz için cinsiyet tercihini belirtiniz? Kadın. 2. Erkek. Cinsiyet önemli değil.	Açık Pozisyonunuzda Engelli Çalıştırmak İster misiniz? 1. Evet. 2. Hayır. 3. Fark etmez.	Talep Edilen Bilgi ve Beceriler * Bilgisayar kullanımı Analitik Düşünebilme İletişim ve ifade yeteneği İkna kabiliyeti ve pazarlama gücü Sorun çözme ve inisiyatif alabilme 6. Takım çalışması. 7. Yabancı Dil Yeterli mesleki / teknik bilgi ve tecrübe Yenilikçi düşünce yeteneği. 0. Fiziki ve			İlgili meslekteki açık işinizi hangi yolla arıyorsunuz? ** 1. Akraba - Eş Dost 2. Gazete - İlan, vb. 3. İnternet - Sosyal Medya 4. İŞKUR. 5. Kendi çalışanlarım aracılığıyla. 6. Özel İstihdam Büroları.		
					1	2	3	1	2	3

*Önem derecesine göre **EN FAZLA** 3 beceriyi 1'den başlayarak SIRALAYINIZ. (1- En önemli)
Kullandığınız arama kanallarından **EN AZ 1 tanesini işaretleyiniz.

BÖLÜM III – 1 YIL SONRA (30 NİSAN 2020 TARİHİ İTİBARİYLE) ÇALIŞAN SAYISINDA NET DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

6) 1 yıl sonra (30 Nisan 2020 tarihi itibariyle) işyerinizde net istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evet ☐ →	6.1'e geçiniz.
	Hayır ☐ →	7.soruya geçiniz.
	Fikrim Yok ☐ →	7. soruya geçiniz.

6.1) 1 yıl sonra (30 Nisan 2020 tarihi itibariyle) işyerinizde çalışan sayısında net istihdam artışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam ARTIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal artış

7) 1 yıl sonra (30 Nisan 2020 tarihi itibariyle) işyerinizde net istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evet →	7.1'e geçiniz.
	Hayır →	8. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok →	8. soruya geçiniz.

7.1) 1 yıl sonra **(**30 Nisan 2020 tarihi itibariyle) işyerinizde çalışan sayısında net istihdam azalışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam AZALIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal azalış

BÖLÜM IV - ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

8) Son 1 yıl içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslek var mı?

Evet ( ) 8.1. soruya geçiniz. Hayır ( ) 9.Soruya geçiniz.

8.1) Son 1 yıl içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu mesleklerde temininde güçlük çektiğiniz kişi sayısını belirtiniz.

Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı	Temininde Güçlük Çekilme Nedeni* 1. Bu meslekte işe yeterli başvuru yapılmaması. 2. Gerekli mesleki beceriye / niteliğe sahip eleman bulunamaması. 3. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması. 4. Çalışma ortam ve şartlarının beğenilmemesi. 5. Talep edilen ücretin yüksek olması. 6. Vardiyalı çalışma olması. 7. Tehlikeli ve/veya çok tehlikeli meslek olması.						
		1	2	3	4	5	6	7

*Birden Fazla Seçenek İşaretlenebilir.

BÖLÜM V – İŞGÜCÜ PİYASASINA GENEL BAKIŞ

9) Gelecek 10 yıl içerisinde teknolojik gelişmelerin sektörünüzdeki istihdama yansıması nasıl olacaktır?

İstihdamı arttıracaktır. ( ) İstihdamı azaltacaktır. ( ) İstihdamı Değiştirmez. ( ) Fikrim yok. ( )

10) Sektörünüzde gelecek 10 yılda öne çıkacağını düşündüğünüz (Geleceğin Meslekleri) meslekler nelerdir?

……...
……...

11) Genç (15-29 yaş) personel seçiminde aradığınız kriterler nelerdir? (Birden fazla seçilebilir)

Pratik Beceri. ( )
Teorik Bilgi. ( )
Diploma/sertifika. ( )
İş Deneyimi. ( )
Referans. ( )

12) Son 1 yıl içerisinde İŞKUR'un hizmetlerinden faydalandınız mı?

Evet ( ) 13. Soruya geçiniz. Hayır ( ) 14. Soruya geçiniz.

13) Son 1 yıl içerisinde İŞKUR'un hangi hizmetlerinden faydalandınız?
(Hizmetlerde birden fazla seçenek işaretlenebilir)

Eleman Temini. ( )
İşbaşı Eğitim Programları. ( )
Çalışanların Mesleki Eğitimi. ( )
Mesleki Eğitim Kursu. ( )
Kısa Çalışma Ödeneği. ( )
Danışmanlık ve Yönlendirme. ( )
Teşvikler. ( )
(15. Soruya Geçiniz)

14) İŞKUR'un sunmuş olduğu hizmetlerden faydalanmama nedeninizi belirtiniz. (Birden fazla seçilebilir)

İŞKUR hizmetlerinden haberdar değilim. ( )
İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaşıyorum. ( )
İnternet sitesi kullanışlı değil. ( )
Bürokrasi (kırtasiye) işlerinin çok olması. ( )
İŞKUR, sektörüme uygun faaliyet sunmuyor. ( )
Daha önce aldığım hizmetlerden memnun kalmadım. ( )
İŞKUR Hizmet birimi çok uzak. ( )

15) İŞKUR'un sizi en çok hangi alanlarda desteklemesini istersiniz? (En fazla 3 tane belirtiniz.)

İşe Uygun Eleman Temini. ( )
İşbaşı Eğitim Programı. ( )
Çalışanların niteliklerinin artırılması için mesleki eğitim desteği sunulması. ( )
Yeni alım yapılacak çalışanlar için ücret desteği. ( )
Yeni alım yapılacak çalışanlar için sigorta ve prim desteği. ( )
İşyerime özel sektörel danışmanlık vermesi. ( )

16) Son 3 yılda İstihdam Seferberlikleri kapsamında sunulan Hizmetlerden haberdar mısınız?

Evet ☐ (17. Soruya Geçiniz) ☐ Hayır (18. Soruya Geçiniz)

17) Sizce sunulan teşviklerden hangisinin İstihdama katkısı en yüksek düzeyde olmuştur?

Yeni İstihdama Ücret Desteği. ( )
İşbaşı Eğitim Programı. ( )
İşsizlik Ödeneği Alanların İstihdamına İlişkin Teşvik. ( )
İlave İstihdam Teşviki. ( )
Asgari Ücret Desteği. ( )
Mesleki Eğitim ve Beceri Geliştirme İşbirliği. ( )

18) İşyerinizde, çalışma iznine tabi olarak, Geçici Koruma Statüsünde (Suriyeli, Iraklı, Afgan vb.) işgücü istihdam etmek ister misiniz?

Evet ☐ ☐ Hayır

19) E-Ticaret (İnternet üzerinden) yoluyla mal veya hizmet satışı yapıyor musunuz?

Evet ☐ (Form tamamlanmıştır.) ☐ Hayır (20. Soruya Geçiniz)

20) E-Ticaret (İnternet üzerinden) yoluyla mal veya hizmet satışı yapmamanızın nedeni nedir? (En fazla 3 tane belirtiniz.)

E-ticaret konusunda bilgisi olan personel eksikliği. ( )
Finansman yetersizliği. ( )
Elektronik ticareti teşvik eden mekanizmaların var olamaması. ( )
Üretilen ürün/hizmetlerin e-ticarete uygun olamaması. ( )
E-ticaretin güvensiz bir mecra olması. ( )

2019 Yılı İşgücü Piyasası Araştırmasına yaptığınız katkıdan dolayı teşekkür ederiz.